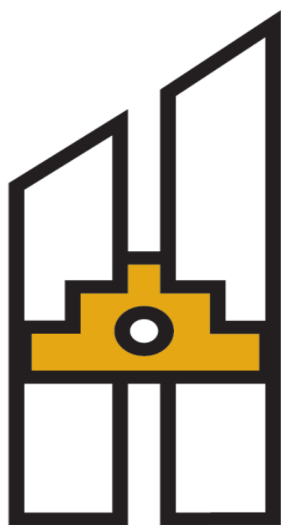

Nordmenn i Seattle i 1930

Andreas Helland

Masteroppgave i historie

Høgskolen i Bergen/Universitetet i Bergen
Høsten 2013

Forord

Jeg vil gjerne takke alle de som har støttet meg og hjulpet meg gjennom arbeidet med denne oppgaven.

Først og fremst vil jeg takke John Ragnar Myking og Jan Oldervoll for all den gode veiledningen jeg har fått. Jeg vil også takke for mange gode innspill fra alle på seminaret for tidlig moderne tid. Takk også til mine medstudenter på høghskolen for godt sosialt samhold og gode (og lange) kaffepauser.

Da jeg i november 2012 var i Seattle, møtte jeg flere som hjalp meg så godt de kunne, til tross for at jeg ikke på dette tidspunktet visste hvordan oppgaven kom til å bli. Takk til professor Terje Leiren ved universitetet i Washington, takk til Anne Jenner ved universitetetsbibliotekets Special Collections, og takk til de ansatte ved Nordic Heritage Museum.

Til slutt vil jeg takke venner og familie som har gitt meg mye moralsk støtte gjennom de siste årene. En spesiell takk til mine foreldre som alltid har troen på meg uansett hvor mye jeg klager!

Bergen, november 2013

Andreas Helland

Innhold

Forord	1
Oversikt over tabeller, diagrammer og kart	3
1. Innledning.....	6
1.1 Historisk bakgrunn	6
1.1.1 Den norske utvandringen	6
1.1.2 Seattles bakgrunn	8
1.2 Tidligere litteratur	11
1.3 Problemstilling	12
1.4 Utvalgt område	14
1.5 Min database	16
2. De norskfødtes innvandring	19
2.1 Innvandringsår.....	19
2.2 Kjønnfordeling, alder og sivilstand	22
2.2.1 Kjønnfordeling.....	23
2.2.2 Alder.....	23
2.2.3 Sivilstatus	27
2.3 Innvandrernes norske bakgrunn	28
2.4 Oppsummering	30
3. Etappevandring blant nordmennene i Amerika.....	32
3.1 Norskamerikanernes flytting	33
3.2 Norskfødtes flytting.....	41
3.3 Oppsummering	43
4. Den norske befolkningsgruppen i Ballard i 1930.....	44
4.1 Alders- og kjønnfordeling.....	44
4.1.1 De norskfødtes alder og kjønnfordeling	47
4.1.2 Norskamerikanernes alder og kjønnfordeling	53
4.2 Sivilstatus	54
4.3 Husstandsmønstre.....	58
4.3.1 Husstandssammensetning.....	58
4.3.2 Eierskap og boligverdi.....	60
4.4 Oppsummering	64
5. Nordmennenes yrker	65
5.1 De norskfødtes yrker	67

5.2 Norskamerikanernes yrker	70
5.3 Oppsummering	72
6. Avslutning	73
Litteratur og kilder	75
Litteratur	75
Statistikk	76
Kilder	77
English abstract	79

Oversikt over tabeller, diagrammer og kart

Tabell 1.1.2.1	Befolkningsutviklingen i Seattle 1870-1930	9
Tabell 1.4.1	Innbyggere totalt og antall nordmenn i de fire utvalgte Tellekretsene	16
Tabell 2.1.1	Utenlandskfødte i USA i 1930 etter år for utvandring	22
Tabell 2.2.1.1	Kjønnsfordeling for de norskfødte i undersøkelsesområdet	23
Tabell 2.2.2.1	Innvandringsalder for de norskfødte i undersøkelsesområdet (femårsgrupper)	24
Tabell 2.2.3.1	Sivilstand for de norskfødte ved innvandringstidspunkt	28
Tabell 2.3.1	Hjemsted for de utvalgte nordmennene før utvandring til Amerika	29
Tabell 2.3.2	Reisemål for de utvalgte nordmennene	30
Tabell 3.1.1	Fødested for norskamerikanerne i undersøkelsesområdet	33
Tabell 3.1.2	Fødestat/-land for norskamerikanerne i undersøkelsesområdet mellom 0 og 19 år	35
Tabell 3.1.3	Fødestat/-land for norskamerikanerne i undersøkelsesområdet mellom 20 og 39 år	37
Tabell 3.1.4	Fødestat for norskamerikanerne i undersøkelsesområdet over 40 år	38
Tabell 3.2.1	Utvandrerens reisemål i emigrantprotokollene etter tiår	41
Tabell 3.2.2	Antall familier som har fått barn i stater/land utenfor Washington blant norskfødte	42
Tabell 4.1.1	Aldersfordeling blant nordmennene i mitt område	44
Tabell 4.2.1	Sivilstatus for nordmennene i undersøkelsesområdet	

	(15 år eller eldre)	54
Tabell 4.2.2	Sivilstatus for norskfødte menn over 15 år i undersøkelsesområdet	55
Tabell 4.2.3	Sivilstatus for norskfødte kvinner over 15 år i undersøkelsesområdet	55
Tabell 4.2.4	Ektefellers nasjonalitet for norskfødte som var ugifte da de innvandret til USA	56
Tabell 4.2.5	Ektefellers nasjonalitet for norskamerikanere	57
Tabell 4.3.1.1	Gifte nordmenn som er familieoverhode i sin husstand	59
Tabell 4.3.1.2	Antall personer i husstander med norskfødte og/eller norskamerikanske beboere	60
Tabell 4.3.2.1	Pris på husstander med norskfødt eier i utvalgsområdet	61
Tabell 4.3.2.2	Gjennomsnittsverdi for husstander med norskfødte eiere etter alder (femårsgrupper)	62
Tabell 4.3.2.3	Gjennomsnittsverdi for husstander med norskfødte eiere etter innvandringsår (femårsgrupper)	63
Tabell 5.1.1	Yrkesfordeling blant norskfødte menn	67
Tabell 5.1.2	Yrkesfordeling blant norskfødte kvinner	67
Tabell 5.1.3	Innvandringstidspunkt for fiskerne i mitt utvalg	70
Tabell 5.2.1	Yrkesfordeling blant norskamerikanske menn	70
Tabell 5.2.2	Yrkesfordeling blant norskamerikanske kvinner	71
Diagram 2.1.1	Norskfødte i undersøkelsesområdet etter innvandringsår 1865-1930	20
Diagram 2.1.2	Norsk utvandring til USA 1865-1930	20
Diagram 2.2.2.1	Innvandringsalder for de norskfødte i undersøkelsesområdet (femårsgrupper)	25
Diagram 2.2.2.2	Innvandringsalder for de norskfødte i undersøkelsesområdet etter kjønn	27
Diagram 4.1.1	Befolkningspyramide for den norske befolkningsgruppen i undersøkelsesområdet	45
Diagram 4.1.2	Befolkningspyramide for Seattle i 1930	46
Diagram 4.1.1.1	Befolkningspyramide for de norskfødte i undersøkelsesområdet	47
Diagram 4.1.1.2	Befolkningspyramide for de norskfødte i staten Washington	

	i 1930	48
Diagram 4.1.1.3	Befolkningspyramide for den norskfødte befolkningen i New York City i 1930	50
Diagram 4.1.1.4	Befolkningspyramide for den norskfødte befolkningen i Minnesota i 1930	51
Diagram 4.1.2.1	Befolkningspyramide for norskamerikanerne i undersøkelsesområdet	53
Diagram 4.3.2.1	Gjennomsnittsverdi for husstander med norskfødte eiere etter alder (femårsgrupper)	62
Diagram 4.3.2.2	Gjennomsnittsverdi for husstander med norskfødte eiere etter innvandringsår (femårsgrupper)	63
Kart 1.4.1	Kart over Ballard og tellekretsene i mitt utvalg	15
Kart 2.3.1	Kart som viser hjemsted for de utvalgte nordmennene før utvandring til Amerika	29
Kart 3.1.1	Fødestat/-land for norskamerikanerne i undersøkelsesområdet mellom 0 og 19 år	36
Kart 3.1.2	Fødestat/-land for norskamerikanerne i undersøkelsesområdet mellom 20 og 39 år	37
Kart 3.1.3	Fødestat for norskamerikanerne i undersøkelsesområdet over 40 år	39

1. Innledning

«Norsk utvandringshistorie treng å ta langt sterkere fatt i immigrantsamfunna som utvandrarane danna på stadene dei kom til». ¹ Dette skriver Østrem i boka «Norsk Utvandringshistorie» under kapittelet «Utfordringer framover». Mange studier har blitt gjort i forbindelse med den store utvandringen til Amerika, både fra norske synspunkt og amerikanske synspunkt. Østrem trekker opp linjene i forskningen. Mye av forskningen på norsk side har dreid seg om hjemlige forhold, mens det på amerikansk side har dreid seg om områdene i Midtvesten der mange nordmenn bosatte seg på 1800-tallet. Når man leser Østrem merker man at det står svært lite om nordmenn på Stillehavskysten, der særlig områdene rundt Seattle etter hvert ble bosted for mange norske immigranter. Faktisk finner man hverken noe om Washington eller Seattle hvis man slår opp i registeret. Det samme gjelder for litteraturlisten, der jeg ikke kan finne noen bøker som omhandler Seattle eller Washington spesielt. Derfor vil jeg i denne oppgaven prøve å finne ut mer om nordmennene som emigrerte til og bodde i nettopp Seattle.

1.1 Historisk bakgrunn

1.1.1 Den norske utvandringen

Sommeren 1825 seilte sluppen «Restauration» fra Stavanger over Atlanteren til New York og reisefølget slo seg ned ved Ontario-sjøen. Dette har lenge vært symbolet på starten av den store utvandringen fra Norge til Amerika. De første norske innvandrerne var stort sett bønder og nordmennene var blant de mest rurale av innvandrergruppene i USA. Rundt år 1835 ble det andre norske settlementet grunnlagt i Fox River-dalen i staten Illinois. Nordmennene hadde begynt å flytte seg vestover, og med Fox River-settlementet som utgangspunkt ble Midtvesten et område som huset flere nordmenn. I 1840-årene ble Wisconsin et område med stor norsk innvandring og senere bosatte nordmenn seg også i nabostatene Iowa og Minnesota². Utvandringen i de første tiårene etter «Restauration» var forholdsvis beskjeden og 1842 var det første året da flere enn 1000 nordmenn kom til USA.

¹ Østrem 2006: s 113

² Østrem 2006: s 61

Etter at borgerkrigen var over i 1865 opplevde USA en høykonjunktur som varte i hele åtte år, helt frem til 1873. Som et resultat av høykonjunktoren ble utbyggingen av jernbanen i USA intensivert. Fra borgerkrigens slutt og frem til 1872 ble lengden på jernbanenettet fordoblet³. Under krigen hadde man også vedtatt Homestead-loven, en lov som gav alle nybyggere 650 mål med gratis jord. Jernbaneutbyggingen gjorde at man kunne flytte lengre vestover på det amerikanske kontinentet og Homestead-loven gjorde at nybyggere ville slå seg ned i disse områdene. Dette åpnet opp for at flere kunne innvandre til USA.

I Norge var det derimot dårlige økonomiske tider i 1860-årene, og det var spesielt bøndene på Østlandet og i Trøndelag som kjente det økonomiske presset på grunn av blant annet økt konkurranse. Kombinasjonen av gode tider i USA og dårlige tider i Norge gjorde at mange nordmenn reiste over Atlanteren. Amerikabrev og økonomisk hjelp til billetter fra familie og bekjente var også med på å forsterke utvandringen. Den store utvandringen begynte i 1866, da over 15 000 nordmenn utvandret. Mellom 1866 og 1873 utvandret over 110 000 nordmenn til Amerika. Dette var den første av tre store utvandringbølger fra Norge. Utvandringen i denne første bølgen var preget av familieutvandring. Prosenten av barn som utvandret var omtrent like stor som prosenten i befolkningen totalt sett⁴.

Etter hvert dreide det mer mot enkeltutvandring og i neste bølge var det mange unge mellom 15 og 25 år som dro til Amerika for å søke lykken som arbeidere. Den andre store utvandringbølgen varte fra 1880 til 1893. I denne bølgen finner vi toppåret 1882, da nærmere 29 000 nordmenn utvandret til USA.

Rundt 1900 begynte den tredje store utvandringbølgen fra Norge. Bølgen av utvandrere varte mer eller mindre fram til starten av første verdenskrig i 1914. Denne bølgen var, som forrige bølge, sterkt preget av arbeidsvandring, og det var stort sett enslige kvinner og menn som dro for å søke lykken i USA. I årene mellom 1891 og 1910 var omtrent 80 % av utvandrerne ugifte⁵. De norske myndighetene spurte etter årsakene til utvandringen under denne perioden. Mellom 80 og 90 prosent av mennene og mellom 60 og 75 prosent av kvinnene oppgav

³ Semmingsen 1950: s 43

⁴ Lovoll 1997: s 35

⁵ Semmingsen 1950: s 493

mangel på lønnsomt arbeid som årsak⁶. Selv om Midtvesten ennå var reisemål for de fleste nordmennene ble nye reisemål aktuelle.

«... både øst- og vestkyst tok mer og mer til å komme i midtpunktet for oppmerksomheten. Og da den tredje store utvandringsbølgen fra Norge rullet fram i årene etter 1900, var det mange Amerikafarere som aktet seg til Brooklyn eller til Seattle.»⁷

Etter første verdenskrig avtok innvandringen til USA gradvis. I løpet av 1920-tallet innførte USA kvotelover, noe som begrenset innvandringen til landet betraktelig. Noe utvandring fra Norge fantes fortsatt, men etter 1911 var det kun ett år at det kom flere enn 10 000 nordmenn til Amerika. Etter 1930 ble det nesten helt slutt på innvandringen til USA. Kvotesystemet i sin endelige utforming trådte i kraft i 1929, men det store børskrakket og den økonomiske depresjonen som fulgte krakket må ta skylden for at USA ikke lenger tiltrakk seg like mange innvandrere. I årene fra 1825 til 1930 fant over 850 000 nordmenn veien til USA i den største folkevandringen landet vårt har sett.

1.1.2 Seattles bakgrunn

Samtidig som nordmennene slo seg ned i Midtvesten på midten av 1800-tallet, ble områder enda lengre vestover utforsket av amerikanske nybyggere. Blant disse nybyggerne finner vi Arthur Denny. Han reiste sammen med en rekke familiemedlemmer fra Midtvesten våren 1851 langs «the Oregon Trail»⁸ med kurs for Stillehavet. Stillehavskysten hadde i tiden like før 1850 opplevd en enorm vekst, spesielt på grunn av gullrushet i California i 1849, og de aller fleste bodde sør for elven Columbia, som i dag går på grensen mellom statene Oregon og Washington.

Dennys følge ankom Portland i Oregon på sensommeren i 1851, men Arthur Dennys yngre bror David ble sendt avgårde sammen med to andre for å utforske områder lengre nord. I september ble det valgt ut et sted for et settlement ved Alki Beach ved Puget Sound. Den 13. november 1851 ankom Arthur Denny sammen med resten av følget. Historien forteller om et ublidt første møte med deres nye hjemsted.

⁶ Lovoll 1997: s 37

⁷ Semmingsen 1950: s 287

⁸ Forbindelsesrute mellom Midtvesten og Stillehavskysten

«...on a rainy day in mid-November, the rest of the party [arrived] after a rough passage from Portland. Three of the four women cried when the brig's boat put them ashore on the salt-smelling beach. Portland had been rude and the ship awful, but this was worse: the only habitation was a log cabin, still roofless, and the only neighbors a host of bowlegged Indians...»⁹

Tidlig i 1852 seilte Arthur Denny sammen med Carson Boren og William Bell for å utforske østsiden av Elliott Bay, bukten de hadde slått seg ned ved. Her fant de en bedre havn enn det de allerede hadde og de tre gjorde krav på områder på østsiden av bukta som i dag er sentrum for Seattle. Sammen med en fjerde pioner, Doc Maynard, la de planer for opprettelsen av en by. Doc Maynard fikk de andre med seg på å navngi byen etter indianerhøvdingen Sealth. Etter en forenkling av dette navnet ble altså byen hetende Seattle¹⁰.

Seattles økonomiske grunnlag ble lagt da entreprenøren Henry Yesler ble overtalt til å velge byen som åsted for Puget Sounds første dampdrevne sagbruk¹¹. Sagbruket ga jobber til innbyggerne i byen og Seattle vokste sakte men sikkert. I 1870 hadde byen 1100 innbyggere.

Tabell 1.1.2.1

Befolkningsutviklingen i Seattle 1870-1930

Årstall	Innbyggertall
1870	1107
1880	3533
1890	42837
1900	80671
1910	237194
1920	315312
1930	365583

Kilde: Fifteenth census of the United States: 1930. Population (s 19)

I 1880 hadde Seattle fortsatt ganske få innbyggere, men i løpet av de neste tiårene økte folketallet dramatisk. En av grunnene til dette var at man endelig fikk en transkontinental jernbaneforbindelse opp til Puget Sound. I utgangspunktet ble Tacoma like sør for Seattle

⁹ Morgan 1960: s 22

¹⁰ Morgan 1960: s 24

¹¹ Crowley 2006: http://www.historylink.org/index.cfm?DisplayPage=output.cfm&file_id=7934

valgt som endestasjon for denne jernbanen, men man fikk bygget en forbindelse til Seattle i 1884. Med jernbaneforbindelse vokste byen raskere enn noen gang før, og i 1890 hadde innbyggertallet i Seattle nådd 42 000 innbyggere.

På 1890-tallet ble byen et viktig knutepunkt for gullgraverne under det store gullrushet til Klondike. Seattle var den byen i USA som lå nærmest de nye gullforekomstene, og havnen i Seattle ble utgangspunkt for mange av gullgraverne, noe som førte til stor aktivitet i byen.

«Half of Seattle seemed to expect to make its fortune by going to Alaska, the other half by outfitting the prospectors»¹²

Ved århundreskiftet var folketallet igjen doblet, men ekspansjonen bare fortsatte.

Like nord for Seattle ligger Ballard, som på begynnelsen av 1900-tallet var en egen by. Denne byen fikk en stor skandinavisk befolkning og på det meste var omtrent en tredjedel av byens innbyggere av skandinavisk herkomst¹³. I Ballard var det jobb å få innen trelastindustrien, men nærheten til sjøen gjorde også at man kunne drive fiske her, noe som tiltrakk seg mange nordmenn. På begynnelsen av 1900-tallet vokste byen raskere enn infrastrukturen kunne tåle, og i 1906 ble det bestemt at Ballard skulle bli en del av Seattle. 1907 ble Ballard, sammen med andre nærliggende områder innlemmet i Seattle.

Utover 1900-tallet fortsatte veksten i Seattle, og byen tredoblet innbyggertallet fra 1900 til 1910. Byen huset nå 237 000 innbyggere. I 1920 var byens innbyggertall igjen økt til 315 000. Nordmennene hadde også satt sitt preg på byen, og i 1920 var hver 20. innbygger i Seattle enten norskfødt eller født av norske foreldre. Seattle var i 1920 blant de 20 største byene i USA. Også 1920-årene var gode for Seattle, med økt handel over Stillehavet til blant annet Kina og Japan. Grunnlaget for en annen gigantindustri hadde også blitt lagt i 1916, da William Boeing tok av i sitt første fly. I 1930 var innbyggertallet i Seattle 365 000, men nå stagnerte det, mye på grunn av børskrakket i New York.

¹² Morgan 1960: s 157

¹³ Crowley 1999: http://www.historylink.org/index.cfm?DisplayPage=output.cfm&File_Id=983

1.2 Tidligere litteratur

Som nevnt innledningsvis er det ikke blitt rettet så mye oppmerksomhet mot nordmennene på Stillehavskysten og det aller meste som er skrevet om nordmenn i USA har tatt for seg dem som dro til Midtvesten.

Odd Lovoll ved St. Olaf College i Minnesota er en av dem som i nyere tid har betydd mest for forskningen på norskamerikanere. Han har skrevet oversiktsverket *Det løfterike landet* der han tar for seg utvandringen fra Norge og fremveksten av den norskamerikanske folkegruppen. Mesteparten av boken tar for seg nordmenn i rurale strøk i Midtvesten, men det er viet noen få sider til å beskrive nordmennene som dro til Stillehavskysten¹⁴. Her trekkes det fram at mange skandinaver fant seg til rette i det nordvestlige hjørnet av USA grunnet likheten til den norske naturen. Lovoll trekker frem Seattle som en by som etter hvert huset mange skandinaver, og da spesielt bydelen Ballard.

Allerede sent på 1930-tallet beskrev Carlton Qualey den norskamerikanske bosetningen i verket *Norwegian Settlement in the United States*¹⁵, men også i Qualeys fremstilling er det kun et fåtall av sidene som er viet til Stillehavskysten og områdene rundt Puget Sound.

Kenneth Bjork skrev i 1958 boken *West of the Great Divide: Norwegian Migration to the Pacific Coast, 1847-1893*¹⁶. Denne boken tar for seg nordmennenes flytting vestover mot Stillehavet, men som tittelen sier er det bare årene frem mot 1893 som er undersøkt.

Høsten 2011 leverte Jon Christian Pettersen masteroppgaven *Norskamerikanere i Seattle, 1889 til 1930* ved Universitetet i Oslo¹⁷. Oppgaven beskriver fremveksten av det norske samfunnet i Seattle i denne førtiårsperioden med vekt på byens sosioøkonomiske utvikling og nordmennenes rolle i denne prosessen. Han diskuterer blant annet hvordan nordmennene tilpasser seg arbeidsmarkedet i Seattle og hvordan de ble integrert i det amerikanske storsamfunnet.

¹⁴ Lovoll 1997

¹⁵ Qualey 1938

¹⁶ Bjork 1958

¹⁷ Pettersen 2011

Pettersen har i sin oppgave i stor grad benyttet seg av kvalitative kilder, og da først og fremst intervjuer med 38 norskamerikanere som har bodd i enten Seattle eller Tacoma i perioden mellom 1893 og 1930. Pettersen har knyttet de kvalitative undersøkelsene opp mot tidligere litteratur og noe offentlig statistikk både fra Norge og USA for å sette dem inn i en større sammenheng. Det er likevel intervjuene som er de viktigste kildene hans.

Ut fra dette materialet skisserer han bakgrunnen til nordmennene som flyttet til Seattle, både de som kom direkte fra Norge og de som har flyttet til Seattle etter å ha bodd andre steder i USA. En stor del av oppgaven er viet det norskamerikanske samfunnet i Seattle og det norske foreningslivet i byen, deriblant de norske kirkesamfunnene.

Pettersen poengterer at nordmennene møtte arbeidsmarkedets etterspørsel i en tid der byen var i sterk vekst. De største næringene for nordmennene var fiske og skogbruk. Nordmennene opplevde sosioøkonomisk fremgang, både på grunn av byens muligheter, men også på grunn av nordmennenes arbeidsmoral. Utvandringen fra Norge til Seattle kom fra kystdistrikt og urbane strøk. Noen kom direkte fra Norge, men Pettersen er inne på at mange også reiste til Seattle etter lengre opphold i Midtvesten. Når det gjelder det norskamerikanske samfunnet viser det seg at det ble grunnlagt norske foreninger og kirker i Seattle, men nordmennene hadde også evner til å tilpasse seg det amerikanske storsamfunnet. I dette balansepunktet skapte de sin egen norskamerikanske identitet.

Pettersen sin oppgave har sin styrke i livshistoriene til intervjuobjektene. Selv om den offisielle statistikken i noen grad kan utfylle disse beretningene, kan det likevel stilles spørsmål om representativiteten i dette kvalitative materialet. Det vil derfor være ønskelig med en undersøkelse som i større grad kan gi et bredere statistisk grunnlag for konklusjoner om situasjonen for det norske befolkningsinnslaget i Seattle. Det er målet for mitt arbeid.

1.3 Problemstilling

I motsetning til Pettersen vil jeg undersøke den norske befolkningsgruppen ved ett gitt tidspunkt. Året 1930 markerer slutten for den store innvandringen til USA og jeg vil se på hva som kjennetegner den norske befolkningsgruppen i Seattle i dette året.

Det er spesielt tre spørsmål jeg vil prøve å svare på:

1. Når kom nordmennene som bodde i Seattle i 1930 til byen, og hvor var de i livet da de valgte å reise dit? Jeg vil undersøke når de norskfødte immigrerte fra Norge til USA, men jeg vil også se om vi kan finne spor av etappevandring blant nordmennene etter at de kom til USA. Jeg vil også kartlegge flytting mellom stater hos norskamerikanere som er født i USA av én eller to norske foreldre. Ellers vil jeg undersøke hvor gamle de norske innvandrerne var og om de var enkeltutvandrere eller familieutvandrere.
2. Hvordan var sammensetningen av den norske befolkningsgruppen i 1930? Jeg vil se på hvordan alderssammensetningen er blant denne gruppen og hvilken sivilstand de hadde. Eierforhold til boliger og husstands-sammensetning vil jeg også komme inn på.
3. Hvordan ble nordmennene integrert i det amerikanske samfunnet? Ved å se på norskfødte og norskamerikanere født av norske foreldre i USA som to separate grupper, kan jeg se om det er en forskjell mellom disse gruppene. Ved å se på yrkesvalg hos de to gruppene, går det kanskje an å si noe om hvordan norskamerikanerne tilpasset seg det amerikanske samfunnet. Jeg vil også se om de norskfødte gifter seg med andre norskfødte og om de som er født i USA i større grad gifter seg med amerikanere.

Jeg har altså valgt å gjøre en kvantitativ undersøkelse, der jeg har brukt den amerikanske folketellingen fra 1930 som min hovedkilde. Den ble offentliggjort i 2002 og ligger nå tilgjengelig som mikrofilmer på internett¹⁸. USA har gjennomført folketellinger hvert tiende år siden 1790. Frem til 1840 var det kun familieoverhoder som ble listet opp med fullt navn, men fra 1850 ble alle frie amerikanere skrevet inn i folketellingene. USA har alltid hatt stor innvandring og i folketellingene hentet man etter hvert inn stadig flere opplysninger om innbyggernes opphav. I 1870 ble det spurt om man hadde utenlandskfødte foreldre, og i 1880 ble det også spurt *hvor* foreldrene ble født.

¹⁸ http://archive.org/details/us_census

Folketellingen i 1930 ble den femtende folketellingen USA gjennomførte. Under denne tellingen ble det ført opplysninger rundt en rekke forskjellige emner. Om husstanden ble det opplyst adresse, eierforhold og verdi, samt om husstanden hadde radio. På personlig plan ble det ført navn og alder, men også rase, sivilstatus, utdanning og forhold til husstandens overhode. Det ble også ført fødested (land eller stat) samt foreldres fødested og statsborgerskap. Videre følger opplysninger om yrke, industri og sysselsetting. Alt i alt bestod folketellingskjemaene av 32 rubrikker med informasjon som skulle fylles ut av tellerne.

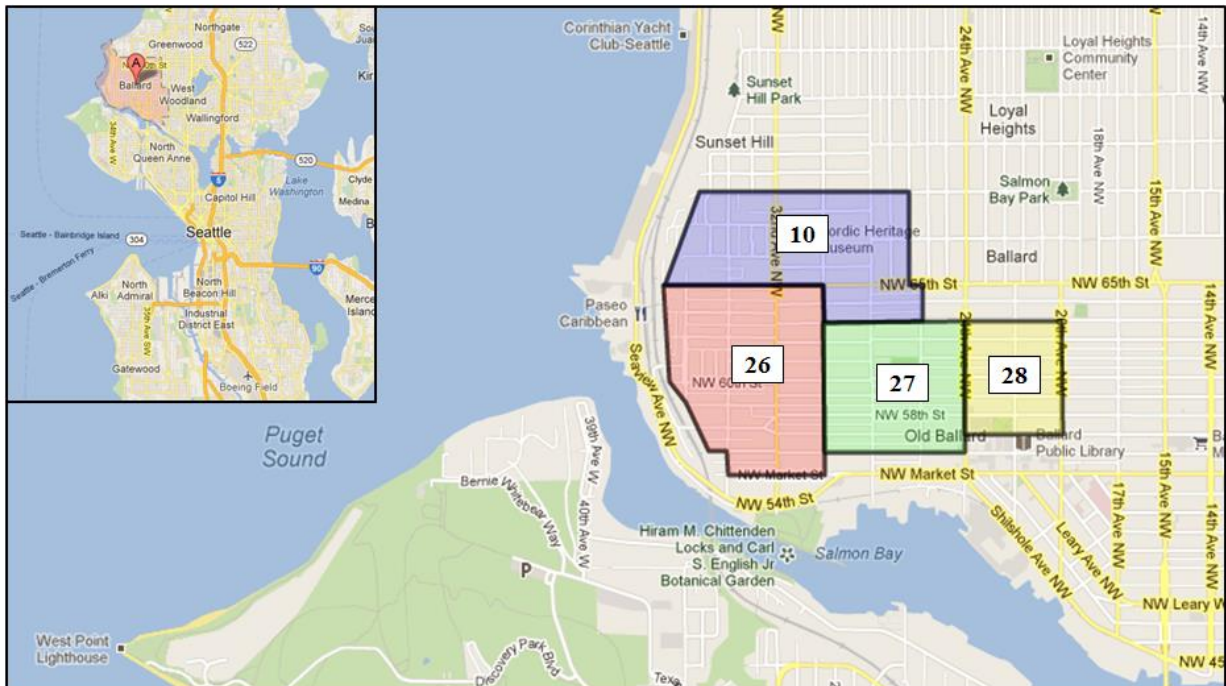
Siden Seattle i 1930 hadde over 350 000 innbyggere ville det vært altfor tidkrevende å lete gjennom hele byens folketelling etter nordmenn. Jeg har derfor vært nødt til å avgrense området mitt. Kapittel 1.4 og 1.5 vil ta for seg de valgene jeg har gjort for å kunne gjennomføre en undersøkelse av nordmennene i Seattle innenfor den tiden jeg har hatt til rådighet.

1.4 Utvalgt område

Folketellingen er delt opp i tellekretser for hver by. Ved hjelp av noen slektsforskningssider på internett har jeg klart å kartlegge de forskjellige tellekretsene. Jeg har valgt å avgrense undersøkelsen min til noen av disse tellekretsene. Jeg har tatt utgangspunkt i tellekretser som lå i bydelen Ballard, nordvest for Seattle sentrum. I denne bydelen vet vi at mange skandinaver bosatte seg og besøker man Ballard i dag kan man se at bydelen fortsatt tar vare på sin skandinaviske arv. Blant annet huser bydelen Nordic Heritage Museum og Bergen, som er en av Seattles vennskapsbyer, har fått en plass oppkalt etter seg. Dermed har jeg vært sikker på å finne mange nordmenn i tellekretsene her. I begynnelsen kartla jeg rask flere tellekretser i bydelen, men jeg fant ut at mikrofilmene til noen av tellekretsene var så dårlig bevart at det var svært vanskelig å få noe ut av dem. Til slutt avgrenset jeg undersøkelsesområdet til de fire tellekretsene som er vist i kartet nedenfor.

Kart 1.4.1

Kart over Ballard og tellekretsene i mitt utvalg

Kilde: Google Maps

Det er flere grunner til at nettopp disse tellekretsene er valgt ut. Den viktigste grunnen er at jeg ved et raskt øyekast kunne fastslå at det er mange nordmenn i området. En rask gjennomgang av folketellingen viste at omtrent hver femte person i dette området enten var født i Norge eller var født av norske foreldre. Tellekretsene rundt viste seg å huse omtrent like mange nordmenn, men en gjennomgang av alle tellekretsene i Ballard ville som sagt ha vært svært tidkrevende. Etter å ha registrert alle nordmennene innenfor de fire utvalgte tellekretsene, bestemte jeg meg for at jeg hadde et stort nok materiale til en kvantitativ analyse av den norske befolkningsgruppen i området. Området lar seg også lett avgrense geografisk. I sør grenser området til Lake Washington-kanalen mens det til vest grenser til Puget Sound.

I det utvalgte området bodde det til sammen 5725 personer. Tabellen nedenfor viser hvor mange nordmenn som bodde her. De som er definert som norskamerikanere i tabellen, er de som har én eller to norske foreldre. Man kan selvsagt si at de som har amerikanske foreldre men norske besteforeldre også kan defineres som norskamerikanere, men de er umulige å finne i folketellingene. For enkelhets skyld vil derfor begrepet norskamerikanere bare gjelde

de som er første generasjons norskamerikanere. Begrepet nordmenn vil da gjelde norskfødte og første generasjons norskamerikanere.

Tabell 1.4.1

Innbyggere totalt og antall nordmenn i de fire utvalgte tellekretsene

Tellekrets	Innbyggere totalt	Norskfødte	Prosent	Norsk-amerikanere	Prosent	Nordmenn totalt	Prosent
10	1698	202	11,9	249	14,7	451	26,6
26	1522	163	10,7	168	11,0	331	21,7
27	1371	124	9,0	148	10,8	272	19,8
28	1134	100	8,8	127	11,2	227	20,0
Totalt	5725	589	10,3	692	12,1	1281	22,4

Kilde: Egen database

1.5 Min database

Ved hjelp av den amerikanske folketellingen har jeg altså funnet frem til norskfødte og folk av norsk avstamning i de fire utvalgte tellekretsene. Jeg har registrert alle som har oppgitt fødested Norge og alle som har oppgitt at minst én av foreldrene har fødested Norge. Til sammen har jeg en database med 1281 personer, 589 norskfødte og 692 som er født i USA, men har enten én eller to norske foreldre.

I databasen min har jeg 19 rubrikker for hver person. De punktene er i rekkefølge:

- a) Navn
- b) Alder
- c) Kjønn
- d) Sivilstand
- e) Ektefelles nasjonalitet
- f) Antall barn under 18 år
- g) Antall personer i husstanden
- h) Husstandsnummer
- i) Eier eller leier personen bostedet? (ja/nei)
- j) Jobber personen? (ja/nei)

- k) Jobbtittel
- l) Jobbsted
- m) Er personen født i Norge? (ja/nei)
- n) Fødestat i USA
- o) Antall norske foreldre
- p) innvandringsår
- q) innvandringsalder
- r) Sivilstatus når man innvandret
- s) Tellekrets i folketellingen

Jeg har fylt inn så mange opplysninger som mulig om hver person, men det er ingen som står oppført på alle punktene. Det er en selvfølge at man ikke både kan stå oppført under for eksempel n) og p) samtidig. De som er født i Norge vil stå oppført under punktene p), q), og r), mens de som er født i USA vil stå oppført under punktene n) og o). Det er flere eksempler på at mange av punktene er avhengige av hverandre. Står man for eksempel oppført som ugift på punkt d) faller punktene e) og f) bort fra denne personen. Gifte norskfødte er de som står oppført under flest punkter. De kan, hvis alle opplysninger er på plass i folketellingen, stå oppført under 17 punkter. Barn som er født i USA av norske foreldre er stort sett kun oppført under åtte punkter.

Noen av opplysningene er basert på indirekte informasjon i folketellingene. Blant annet er innvandringsalder ført opp etter at jeg har sett på oppgitt alder og oppgitt innvandringsår i alderen. Deretter har jeg regnet ut innvandringsalder etter disse opplysningene. Det er vanskelig å si om en person får rett utvandringsalder siden det ikke er oppgitt datoer, hverken på alder eller utvandringsår. En person som står oppført som 20 år ved utvandring kan i realiteten ha vært 21 år alt etter når han er født på året. Jeg tror likevel at informasjonen stemmer om de aller fleste.

Folketellingen i 1930 har stort sett de fleste opplysningene om de som er registrert, men det er ikke alltid alle opplysninger er på plass. Det er for eksempel noen av de norskfødte som har ukjent innvandringsår. Da blir det også umulig å si noe om innvandringsalder og sivilstatusen ved innvandringstidspunktet. Senere når jeg legger fram statistikk for de norskfødtes innvandring faller disse utenfor statistikken, men det gjelder heldigvis ikke så mange.

Tidligere har jeg nevnt at folketellingen bestod av 32 rubrikker med opplysninger om hver enkelt, så det er ikke alle opplysninger jeg har tatt med i min egen database av ulike grunner. Noen av opplysningene er uinteressante på grunn av områdets beliggenhet, som for eksempel spørsmålet om husstanden er en gård eller ikke. Jeg har heller ikke registrert adresse for husstandene og jeg har utelatt spørsmålet om husstandene eier radiosett eller ikke. Jeg har også utelatt noen personopplysninger. Det jeg ikke har registrert er forholdet til husstandens overhode, rase, alder ved første giftemål, utdanning, morsmål, statsborgerskap, arbeidsledighet og krigsveteraninformasjon.

2. De norskfødtes innvandring

Blant de registrerte norskfødte i mitt undersøkelsesområde var enken Anna Jack på 86 år den første som reiste til USA. Hun ankom allerede i 1866, i en alder av 22 år. Den 15. februar 1930 dro Kaia Brandal ut fra Ålesund sammen med sine seks barn for å gjenforenes med sin mann John, som to år tidligere har kommet til USA. Mellom Anna Jacks og familien Brandals innvandringstidspunkt er det hele 54 år. Mellom disse årene har alle de andre norskfødte i utvalget innvandret. Utvandringen til Amerika gikk i bølger med høye topper og dype daler. Det gjaldt også de norske innvandrerne i Seattle.

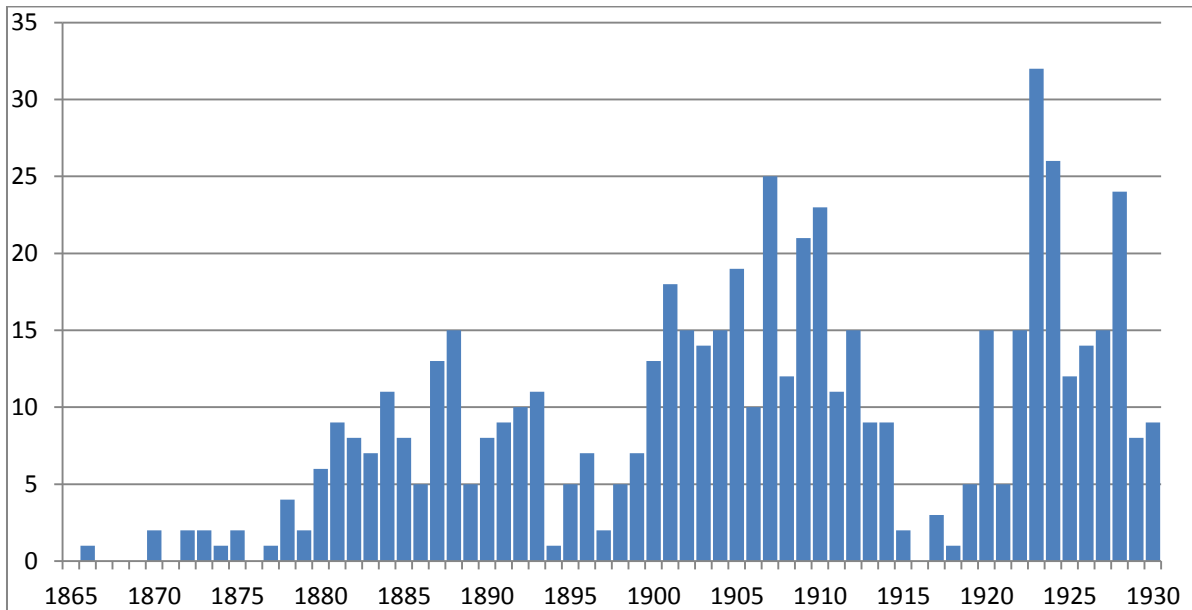
I dette kapitlet vil jeg se på når de norskfødte i mitt område ankom USA. Jeg vil også finne ut om det var flere menn enn kvinner som utvandret. Videre vil jeg se hvor gamle nordmennene var da de kom til USA og om de var gifte eller ugifte. Ved hjelp av norske emigrantprotokoller vil jeg til slutt forsøke å finne ut hvor i Norge de norskfødte kom fra.

2.1 Innvandringsår

Innvandringsåret til de norskfødte er oppgitt i folketellingen i 1930. Vi vet at den norske utvandringen gikk i bølger, der periodene 1865-1873, 1880-1893 og 1900-1911 var bølgetopper. Fulgte så de norskfødte i Ballard de samme bølgene som resten av de norske immigrantene, eller vil vi finne andre mønstre her?

Diagram 2.1.1

Norskfødte i undersøkelsesområdet etter innvandringsår 1865-1930

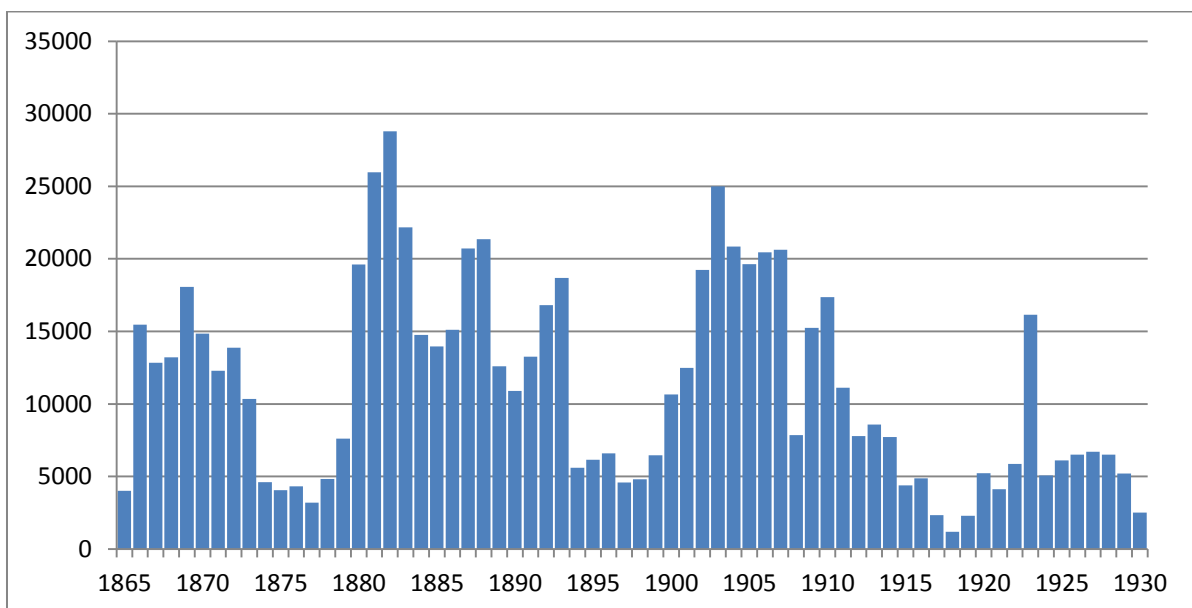

Kilde: Egen database

De norskfødte i utvalget har også kommet til USA i noe som kan ligne tre bølger, slik diagram 2.1.1 viser. Diagram 2.1.2 viser den totale utvandringen fra Norge.

Diagram 2.1.2

Norsk utvandring til USA 1865-1930

Kilde: ssb.no – Inn- og utvandring, oversjøisk utvandring og utvandring til USA. 1821-1948¹⁹

¹⁹ <http://www.ssb.no/a/histstat/aarbok/ht-020220-051.html>

Vi kan se mange av de samme mønstrene i de to diagrammene. Vi ser blant annet at tendensen i bølgene mellom 1880 og 1910 er ganske lik. Forskjellen er at det i undersøkelsesområdet er en større prosentandel som utvandret i tiåret mellom 1900 og 1910 enn på 1880-tallet. Det er det flere grunner til. Én grunn er at mange av nordmennene som dro til USA på 1880-tallet fortsatt primært dro til Midtvesten og etablerte seg der. Det var først fra omtrent 1900 at flere nordmenn hadde Washington som det primære reisemål.

En annen grunn er at de som utvandret før 1900 naturlig nok er en eldre befolkningsgruppe. Flere av dem som utvandret fra Norge i utvandringssbølgen på 1880-tallet vil ha falt fra i løpet av årene fram mot 1930. Gjennomsnittsalderen blant de i mitt utvalg som utvandret før 1900 var 61,2 år i 1930. På denne tiden var det ikke alle forunt å bli så gamle, og 61,2 år er et stykke over den forventede levealderen²⁰. Til sammenligning var gjennomsnittsalderen til de som utvandret etter 1900 på 36,9 år. Figur 2.1.2 viser også en utvandringssbølge fra 1866 til 1873. Fra denne bølgen finner vi i mitt utvalg kun syv gjenlevende.

Toppåret for utvandring i mitt utvalg er 1923 da 32 personer utvandret. Det samsvarer godt med landsstatistikken som også viser at 1923 var et år med stor utvandring. Grunnen til at utvandringen ikke var like stor etter 1923 er at det ble innført strengere kvotelover i USA²¹. Det ser vi spesielt på diagrammet som viser den totale norske utvandringen.

Hvordan plasserte så nordmennenes innvandring til USA seg i forhold til innvandrere uavhengig av nasjonalitet? Den offisielle statistikken over innvandrere som bodde i USA i 1930 gir oss et utgangspunkt for å diskutere dette. Her kan vi også sammenligne hele innvandringen til USA og innvandringen til Seattle med de norske immigrantene.

²⁰ <http://www.ssb.no/dode/tab-2012-04-19-03.html>

²¹ Lovoll 1997: s 37

Tabell 2.1.1**Utenlandskfødte i USA i 1930 etter år for utvandring**

	Totalt	Før 1900	1901-1910	1911-1919	1920-1929	Ukjent	Sum
Til USA totalt	13 366 407	33 %	28 %	17 %	19 %	4 %	100 %
Til USA fra Norge	347 852	47 %	26 %	9 %	14 %	4 %	100 %
Til Seattle totalt	72 975	32 %	26 %	16 %	21 %	5 %	100 %
Mitt utvalg	589	29 %	31 %	9 %	30 %	1 %	100 %

Kilde: Fifteenth census of the United States: 1930. Age of the foreign-born white population by country of birth (s 5), Fifteenth census of the United States: 1930 - Abstract of the fifteenth census of the United States (s 181), egen database

Om vi sammenligner mitt utvalg med den totale norskfødte befolkningen i USA, ser vi at en større prosentandel av mitt utvalg kom til USA på 1920-tallet, hele 30 %. For den norskfødte befolkningen totalt i USA er denne prosentandelen på bare 14 %. For byen Seattle kom 21 % av immigrantene til USA på 1920-tallet, og for USA under ett er den tilsvarende prosentandelen på 19 %. Også prosentandelen som gjelder immigranter uavhengig av opphavsland er ganske mye lavere enn tilsvarende prosentandel for de norskfødte i mitt utvalg. Vi kan også legge merke til at mens nesten halvparten av alle norskfødte som var bosatt i USA i 1930 kom til USA før 1900, var andelen i mitt utvalg nede i 29 %. Dette viser at Ballard var et sted der forholdsvis mange norskfødte endte opp etter århundreskiftet og da spesielt i 1920-årene.

2.2 Kjønnfordeling, alder og sivilstand

De norskfødte i undersøkelsesområdet i Ballard kom sent til USA i forhold til andre grupper innvandrere. Vi vet at utvandringen fra Norge i tiden etter århundreskiftet var preget av enkeltutvandring, mens det tidligere i større grad dreide seg om familieutvandring. Det var også en overvekt av menn blant disse enkeltutvandrerne fra Norge. Vil de norskfødte i mitt undersøkelsesområde gjenspeile disse trendene? Jeg vil tro at mange av innvandrerne har utvandret fra Norge i sin beste arbeidssalder, fra 18 til 30 år. Jeg tror også at de fleste var ugifte, spesielt blant mennene.

2.2.1 Kjønnfordeling

I boken «Det løfterike landet» skriver Odd Lovoll at det så sent som i 1940 var 60 % menn blant de norskfødte i Seattle og at det i 1900 var 176,7 menn per 100 kvinner i byen total²². Det tilsvarer 64 % menn. Tall fra Statistisk sentralbyrå i Norge viser at det var 60 % menn og 40 % kvinner blant norske utvandrere i perioden mellom 1880 og 1930. På bakgrunn av disse tallene kunne vi vente å finne en lignende kjønnfordeling i undersøkelsesområdet.

Tabell 2.2.1.1

Kjønnfordeling for de norskfødte i undersøkelsesområdet

Kjønn	Antall	Prosent
Menn	316	53,7
Kvinner	273	46,3
Sum	589	100,0

Kilde: Egen database

Det viser seg de også at mennene er i overtall også i undersøkelsesområdet, men forskjellen er mindre enn vi kanskje kunne forvente. Forklaringen kan ligge i at området mitt huser en større andel av ektepar og familier enn nærliggende områder. Da jeg selv besøkte Ballard så jeg at det lå mange eneboliger der. Dette kan ha forandret seg fra 1930, men kanskje ville vi andre steder funnet kollektiv der unge menn bodde i lag, selv om det i liten grad finnes i mitt utvalg. Det vil jeg komme tilbake til senere i oppgaven.

2.2.2 Alder

Hvor gamle var så de norskfødte i undersøkelsesområdet da de utvandret? Da familieutvandringen gikk over til å bli enkeltutvandring ble det relativt flere og flere unge mennesker blant emigrantene. I femåret 1866 til 1870 var prosentandelen av utvandrere mellom 15 og 30 år i Norge på 39,6 % for menn og 34,5 % for kvinner²³. Mellom 1901 og 1905 da den tredje store utvandringbølgen var i gang, var prosentandelen for utvandrere

²² Lovoll 1997: s 182

²³ Semmingsen 1950: s 493

mellom 15 og 29 år oppe i 70,9 % for menn og 61,6 % for kvinner²⁴. Ingrid Semmingsen har tidligere skrevet om denne tendensen. Hun poengterer at ungdom som vokste opp på begynnelsen av 1900-tallet hadde bedre kjennskap til USA enn tidligere. Mange av dem vokste opp i visshet om at utvandring til USA var en mulighet som bød seg frem når de ble gamle nok til å stå på egne ben²⁵. Samtidig ble det vanskeligere å få jord i Midtvesten, noe som førte til at familier ikke lenger kunne etablere seg med gårder på prærien slik man hadde gjort på 1800-tallet. Dette kan ha ført til at familieutvandringen gikk ned. Det kan forklare at brorparten av utvandrerne fra Norge befant seg i aldersgruppen mellom 15 og 29 år. Jeg vil tro at de norskfødte i mitt utvalg følger denne alderstendensen og at de fleste var i denne alderen da de kom til USA.

Tabell 2.2.2.1

Innvandringsalder for de norskfødte i undersøkelsesområdet (femårsgrupper)

Alder	Antall	Prosent
0-4	42	7,2
5-9	40	6,8
10-14	40	6,8
15-19	132	22,6
20-24	166	28,4
25-29	81	13,9
30-34	35	6,0
35-39	23	3,9
40-44	12	2,1
45-49	7	1,2
50-54	3	0,5
55-59	1	0,2
60-->	2	0,3
totalt	584	100,0

Kilde: Egen database

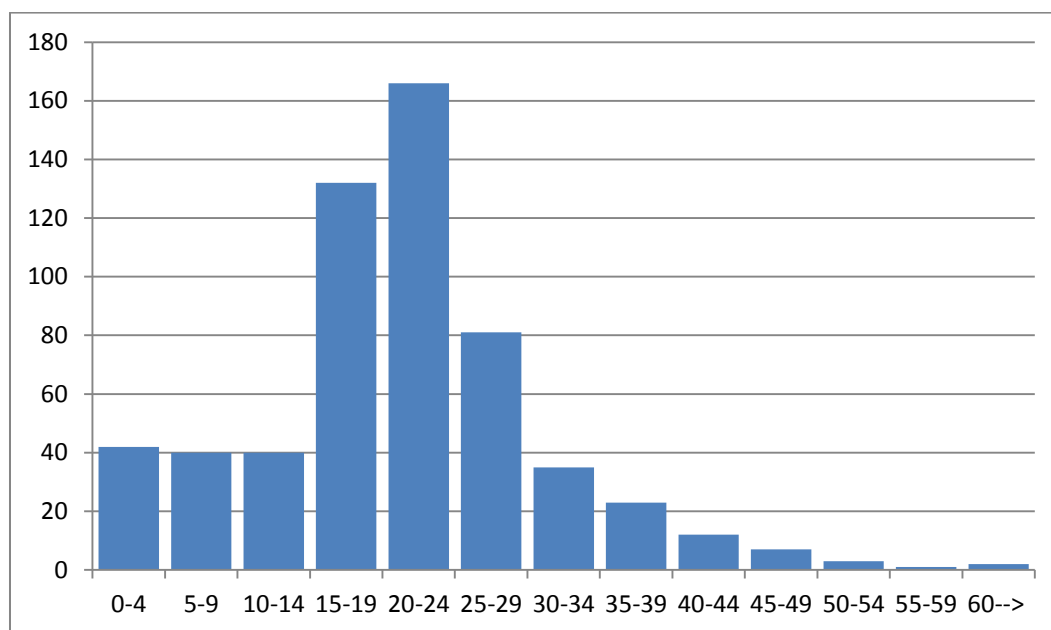
²⁴ Statistisk Aarbok for kongeriket Norge trettiende aargang 1910: s 18

²⁵ Semmingsen 1950: s 496

Vi ser at antakelsene stemmer og de fleste i undersøkelsesområdet innvandret til USA da de var mellom 15 og 29 år gamle. Den største femårsgruppen er dem mellom 20 og 24 år. Om vi fremstiller tallene grafisk, ser vi aldersfordelingen enda bedre.

Diagram 2.2.2.1

Innvandringsalder for de norskfødte i undersøkelsesområdet (femårsgrupper)

Kilde: Egen database

De fleste norskfødte i mitt utvalg kom til USA før de fylte 25. Vi finner faktisk over 50 % i aldersgruppen mellom 15 og 24 år. Om vi sammenligner med tall fra Statistisk sentralbyrå viser det seg at prosentandelen blant utvandrere mellom 15 og 29 år i perioden 1885 til 1930 er tilnærmet den samme på landsbasis i Norge som i mitt undersøkelsesområde²⁶.

SSBs statistikker for den totale oversjøiske utvandringen fra Norge, viser at det var flere over 30 år som utvandret enn det var barn under 15 år som utvandret. I mitt utvalg er det derimot en høyere prosentandel barn. Hele 20,9 % av innvandrerne i mitt utvalg var under 15 år da de innvandret til USA, mens de over 30 år teller 14,2 %. Hva er grunnen til dette?

Også her har statistikken for hele Norges befolkning tatt med alle som utvandret fra Norge da de reiste, mens jeg i mitt utvalg bare har fått med de som bodde i Ballard i 1930. Dermed kan en del av dem som var over 30 år og utvandret før 1900 ha falt fra aldersmessig slik at

²⁶ Statistikken fra Norge er hentet fra statistiske årbøker fra SSB i perioden mellom 1885 og 1930.

andelen unge utvandrere øker i utvalget mitt. Jeg strøk derfor alle som utvandret før 1900 og regnet ut prosentforholdet mellom de forskjellige aldersgruppene på nytt. Det var fortsatt flere innvandrere under 15 år (18,1 %) enn innvandrere over 30 år (15,7 %). Jeg gjorde en siste test og sjekket kun de som innvandret på 1920-tallet. Blant dem var det hele 21,7 % som var under 15 år. På landsbasis i Norge var prosentandelen kun 10,1 % etter 1900²⁷. Det ser altså ut til at det bor en del familieutvandrere i undersøkelsesområdet, noe som kan stemme godt med at området kanskje huser en stor andel familier. Eventuelt er det slik at gifte menn dro til USA for å arbeide, mens resten av familien kom etter senere. Det kan vi finne spor av i datamaterialet. Det er 40 norske ektepar i utvalget som var gift før de innvandret til USA. I 11 tilfeller har ektemannen utvandret i et tidligere år en sin kone. Likevel er det flest tilfeller der ekteparene innvandrer sammen.

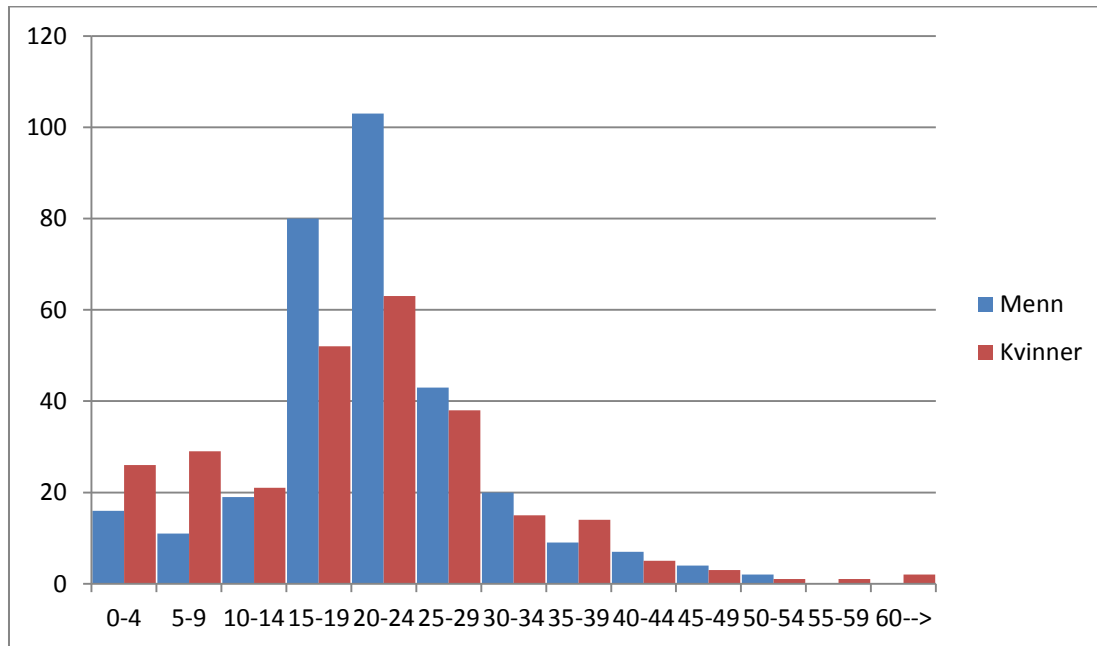
Hva så med de som i 1930 er voksne og bosatt i mitt undersøkelsesområde i Seattle, men som innvandret som barn? Jeg har en teori om at mange av disse tidligere har bodd i Midtvesten sammen med familie der. Deretter har de flyttet videre vestover på egenhånd eller sammen med ektefeller og egne barn. Å flytte lengre vestover er en avgjørelse som må ha vært lettere å ta når man er ung. De som var over 30 år når de kom til USA tror jeg vil ha hatt vanskeligere for å flytte på seg.

Er det forskjell på kvinner og menns utvandringssalder? Siden kjønnsfordelingen er såpass lik, vil vi finne aldersgrupper der kvinnene dominerer?

²⁷ SSBs årbøker

Diagram 2.2.2.2

Innvandringsalder for de norskfødte i undersøkelsesområdet etter kjønn

Kilde: Egen database

De største aldersgruppene mellom 15 og 29 år er dominert av menn. Hele 72 % av mennene befinner seg i den aldersgruppen. Spesielt mange er i alderen 15 til 24 år. Blant kvinnene er fordelingen noe jevnere, men også blant kvinnene er de fleste mellom 15 og 29 år. Det som kanskje er mest spesielt er at det er såpass mange flere kvinner blant de som innvandret som barn. Det er dobbelt så mange kvinner som menn som innvandret da de var under 9 år, men tallene for disse gruppene er små. Derfor tror jeg dette helst er tilfeldigheter.

2.2.3 Sivilstatus

Ifølge Semmingsen var hele 80 % av alle som utvandret fra Norge mellom 1891 og 1910 ugifte²⁸. Den neste tabellen viser sivilstatusen de norskfødte hadde da de kom til USA. Tabellen tar kun med de som var 17 år eller eldre da de innvandret. Det blir oppgitt i folketellingen fra 1930 hvor gammel man var når man giftet seg første gang. Dermed kan jeg i de fleste tilfeller regne meg fram til om de norskfødte var gift eller ikke da de innvandret til USA. Noen har blitt utelatt fra statistikken da det har vært umulig å si noe om sivilstanden deres da de kom til USA. Dette gjelder blant annet enkene og enkemennene, fordi man ikke

²⁸ Semmingsen 1950: s 493

vet om deres ektefeller døde før eller etter innvandringen til USA. Det gjelder også de som giftet seg samme år som de innvandret. For disse er det vanskelig å si om de giftet seg før eller etter de innvandret.

Tabell 2.2.3.1

Sivilstand for de norskfødte ved innvandringstidspunkt

Sivilstand	Menn	Prosent	Kvinner	Prosent	Totalt	Prosent
Gift	47	21,6 %	47	31,5 %	94	25,6 %
Ugift	171	78,4 %	102	68,5 %	273	74,4 %
Sum	218	100,0 %	149	100,0 %	367	100,0 %

Kilde: Egen database

Vi ser at det totalt sett er omtrent en fjerdedel av de gjenværende innvandrerne som var gift da de kom til USA. Dette er et tall som ligger noe over det vi vet om utvandringen fra Norge generelt. Vi ser også at prosentandelen for gifte ligger høyere hos kvinnene enn hos mennene. Hvis vi antar at de fleste av de gifte i statistikken var gift med hverandre vil prosentandelen for ugifte menn være høyere fordi de var flere. Også disse funnene, altså en høyere andel gifte, er med på å underbygge påstanden om et familiedominert område.

2.3 Innvandrernes norske bakgrunn

For å finne ut hvor i Norge de norskfødte i mitt utvalg utvandret fra, har jeg søkt i de norske emigrantprotokollene etter de navnene jeg fant i de amerikanske folketellingene. Det har vært utfordrende å finne de norskfødte igjen i emigrantprotokollene, men jeg har tatt noen tilfeldige stikkprøver og identifisert 48 av nordmennene som utvandret fra Norge i årene mellom 1899 og 1930. Jeg har registrert hvor disse nordmennene kommer fra, hva de jobber med og hvilket reisemål de oppgir.

Tabell 2.3.1

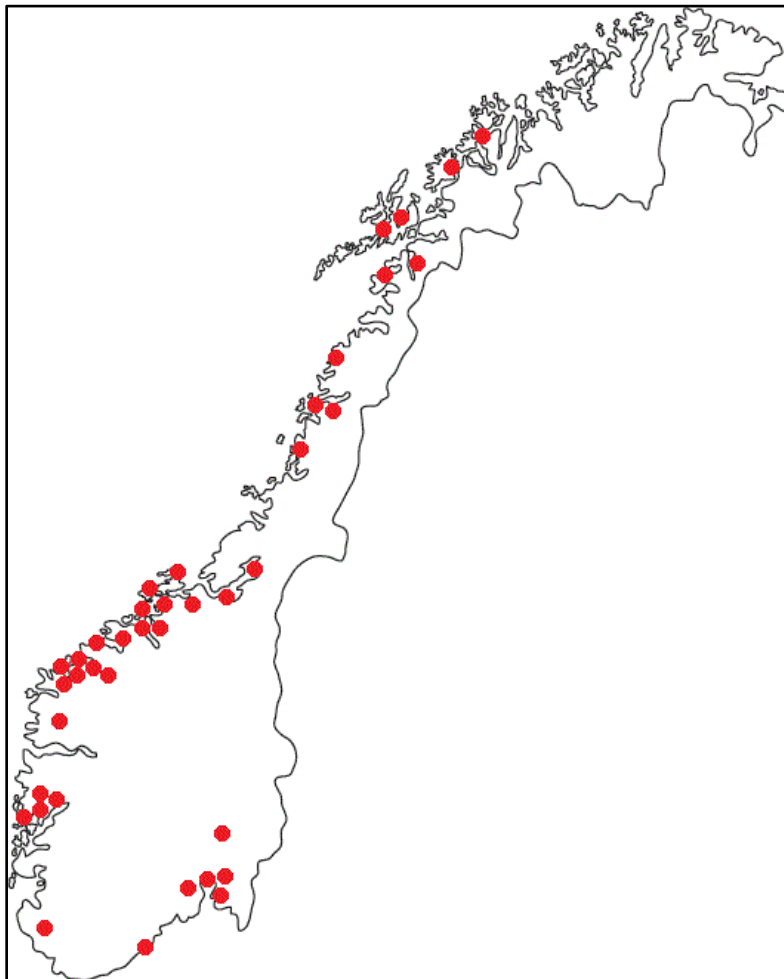
Hjemsted for de utvalgte nordmennene før utvandring til Amerika

Landsdel	Antall	Prosent
Østlandet	5	10,4 %
Agder-fylkene og Rogaland	2	4,2 %
Vestlandet	25	52,1 %
Trøndelag	6	12,5 %
Nord-Norge	10	20,8 %
Totalt	48	100,0 %

Kilde: Egen database, Digitalarkivet

Kart 2.3.1

Kart som viser hjemsted for de utvalgte nordmennene før utvandring til Amerika

Kilde: Egen database, Digitalarkivet

Vi ser at de utvalgte nordmennene nesten utelukkende kommer fra kystnære områder. Spesielt mange finner vi langs Mørkysten. Det er ingen overraskelse at det er nordmenn fra kystområder som har bosatt seg i Seattle. Mange lot seg friste av et klima som lignet mer på

det klimaet vi har langs kysten her i Norge, uten de kalde vintrene som Midtvesten er kjent for å ha. Dessuten var det gode muligheter for å arbeide innenfor fiskenæringen i Seattle, der nordmenn var ledende. Av 41 identifiserte utvandrere som har oppgitt yrkesbakgrunn i Norge, arbeidet 14 innenfor fiske eller andre maritime næringer. Det er også 13 stykker som var gårdsarbeidere, men vi kan antageligvis regne med at en del av de som var gårdsarbeidere langs kysten også var vant til å ferdes på sjøen.

Utvandrerne ble også bedt om å oppgi reisemål i emigrantprotokollene. Om vi ser på reisemålene til de nordmennene jeg har undersøkt, viser det seg at mange oppgir andre reisemål enn Washington og Seattle. Noen oppgir bare at de skal til USA, men av de 36 som oppgir mer spesifikke reisemål, er det kun 13 som sier at de skal til Washington eller Seattle.

Tabell 2.3.2

Reisemål for de utvalgte nordmennene

Reisemål	Antall	Prosent
Washington	13	36,1 %
Midtvesten	13	36,1 %
Oregon	3	8,3 %
Østkysten	1	2,8 %
Canada	6	16,7 %
Totalt	36	100,0 %

Kilde: Egen database, Digitalarkivet

Vi ser at over 60 % oppgir andre reisemål enn Washington. Selv om utvalget bare består av 36 personer, indikerer funnene at nordmennene flyttet i etapper før de endte opp i Ballard i 1930. Dessverre er det vanskelig å finne ut om nordmennene faktisk har slått seg ned der de oppgir at de skal, og det er vanskelig å si når de eventuelt har flyttet videre til Seattle. Dette vil jeg se nærmere på i neste kapittel, som handler om de norskfødtes og norskamerikanernes flytting på det amerikanske kontinentet.

2.4 Oppsummering

Ballard ser ut til å ha vært populært mål for norskfødte immigranter på 1920-tallet, og en stor prosentandel av nordmennene i mitt utvalg kom i nettopp dette tiåret. Sammensetningen til de norskfødte i undersøkelsesområdet samsvarer på mange områder med den totale utvandringen

fra Norge. Når det gjelder alder, finner vi en stor andel unge innvandrere mellom 15 og 29 år, noe som også kjennetegner den generelle utvandringen fra Norge etter 1900.

Det er en rekke funn som tyder på at undersøkelsesområdet er preget av familier.

Aldersmessig skiller undersøkelsesområdet seg ut når det kommer til andelen av innvandrere under 15 år. Vi ser det også igjen på kjønnsfordelingen. Om vi har en stor andel ektepar i et område vil også kjønnsfordelingen bli likere.

Mange av innvandrerne kom fra kystområder i Norge. Arbeidsmulighetene Seattle tilbydde passet folk fra kysten bra og været var ikke så ugjestmildt som det kunne være i Midtvesten. Allikevel hadde kun omtrent en tredjedel av utvandrerne jeg undersøkte oppgitt Washington som reisemål i emigrantprotokollene i Norge. Det vil si at mange antagelig har bosatt seg andre steder i USA før de har flyttet videre. Denne innenlandske flyttingen vil jeg se nærmere på i neste kapittel, som handler om flytting innenfor det amerikanske kontinentet, både for norskfødte og norskamerikanere.

3. Etappevandring blant nordmennene i Amerika

Utvalget mitt består av 971 nordmenn over 18 år. Av disse var bare 178 født i staten Washington. Det er så lite som 18,3 %. Resten er tilflyttere til staten, enten det er norskfødte innvandrere eller norskamerikanere som er født andre steder på det amerikanske kontinentet. Det var nemlig ikke slik at norskamerikanerne levde hele livet der de ble født. I dette kapitlet vil jeg prøve å kartlegge flyttingen deres ved hjelp av opplysninger jeg har hentet fra folketellingen i 1930.

Jeg vil også se om vi kan finne spor av etappevandring blant de norskfødte. Noen av de norske innvandrerne flyttet også innenlands etter at de hadde kommet til USA. Som vi så i forrige kapittel var det langt ifra alle norskfødte vi fant i emigrantprotokollene som hadde oppgitt Seattle eller Washington som reisemål. Mange har oppgitt Minnesota som reisemål, mens vi finner andre som ville slå seg ned i Nord- og Sør-Dakota, Chicago eller Canada. Likevel finner vi dem altså i Seattle i folketellingen fra 1930.

Noen norskfødte kan vi følge gjennom store deler av livet. Et eksempel er 42 år gamle Peter Fureby. I 1930 bodde han på adressen 6542 Earl Avenue i Ballard sammen med sin kone og sine fire barn. Etter å ha ledd etter navnet hans i de norske emigrantprotokollene fant jeg ut at han var fra Førde og at han utvandret fra Bergen i 1907. I emigrantprotokollene står han oppført som gårdsarbeider og reisemålet hans var Minnesota. Ifølge den amerikanske folketellingen giftet Peter seg da han var 31 år. Konen hans Anna var også født i Norge. Hun kom til USA i 1915, og paret fikk etter hvert fire barn. I den amerikanske folketellingen får vi opplyst at barna deres på ni, åtte og seks år ble født i Minnesota, mens deres yngste datter Betty på fire år ble født i Washington. Av disse opplysningene kan vi med stor sannsynlighet slutte oss til at Peter Fureby bodde i Førde til han var 20 år. Siden han oppgir gårdsarbeider som yrke er det lite sannsynlig at han oppholdte seg i Bergen før han dro til USA. I 1907 reiste han via Bergen til Minnesota i USA. Han bodde i Minnesota og giftet seg med Anna i 1919 eller 1920. Etter å ha fått tre barn flyttet de til Washington, det vil si at de flyttet i 1924 eller 1925. I 1930 bodde hele familien i Ballard.

Vi kan følge Peter gjennom flere av hans flyttinger fra Førde via Midtvesten til Ballard. Dessverre er det ikke like lett å kartlegge alle nordmennene på denne måten, siden det stort

sett mangler opplysninger i noen ledd. Utenom de få nordmennene vi finner igjen i emigrantprotokollene er det bare de med barn som er født i andre amerikanske stater vi kan spore gjennom USA ve hjelp av folketellingen i 1930.

Blant norskamerikanerne er det mange som er født andre steder enn i Washington, men det er ofte umulig å si noe om når de har flyttet fra stedet de er født fordi denne informasjonen ikke er oppgitt i folketellingen. Det vil si at noen kan ha reist som barn med de norske foreldrene sine, mens andre kan ha flyttet på eget initiativ i voksen alder. Vi kan likevel se noen tendenser fra den innenlandske flyttingen ved hjelp av den informasjonen vi finner i folketellingene i 1930.

3.1 Norskamerikanernes flytting

Det vi med størst sikkerhet kan vite om norskamerikanerne er alderen og fødestedet deres. Den siste opplysningen kan vi bruke til å finne ut hvor mange som faktisk er født i Washington og hvor mange som har flyttet hit fra andre stater.

Tabell 3.1.1

Fødested for norskamerikanerne i undersøkelsesområdet

Område	Antall	Prosent
Washington	387	56,2
Midtvesten	248	36,0
Canada og Alaska	24	3,5
Stillehavskysten	13	1,9
Andre stater	17	2,5
Totalt	689	100,0

Kilde: Egen database

Tabell 3.1.1 er organisert etter områder i USA og Canada. Senere vil jeg også trekke fram de enkelte statene innenfor disse områdene. Jeg har valgt å definere de kanadiskfødte personene med norske foreldre som norskamerikanere slik at de kommer med i undersøkelsen. Vi ser at de fleste norskamerikanerne er født i Washington, men en stor del av norskamerikanere er også født i andre områder av Amerika.

Midtvesten er definert av det amerikanske folketellingsbyrået og består av de tolv statene Indiana, Illinois, Michigan, Ohio, Wisconsin, Iowa, Kansas, Minnesota, Missouri, Nebraska, North Dakota og South Dakota²⁹. Vi vet at de fleste som utvandret fra Norge til USA før århundreskiftet bosatte seg nettopp her. Det er derfor ikke overraskende at brorparten av norskamerikanerne i undersøkelsesområdet som ikke ble født i Washington var født i Midtvesten.

Kategorien Canada og Alaska omfatter de som flyttet sørover til Washington. Det er ikke oppgitt hvor i Canada folk er født og Canada er et stort land, men det er sannsynlig at mange ble født på den kanadiske vestkysten i områder som ligger i nærheten av Seattle. Kysten langs British Columbia dannet en forlengelse av vestkystsettlingene, og nordmenn var involvert i fiske både i Canada og i Alaska så tidlig som på 1890-tallet. I 1920 bodde det omtrent 2000 nordmenn i Alaska, og de utgjorde den største innvandrerguppen i staten³⁰. Det kan tenkes at den norske befolkningen i dette området har vært ganske mobil, spesielt fiskerne som drev med sesongfiske og flyttet opp og ned langs Stillehavskysten. Uten at vi vet det sikkert kan norskamerikanerne som er født i her ha blitt født inn i familier som flyttet mye.

Stillehavskysten omfatter statene Oregon og California og gjelder de som flyttet nordover til Washington. Ellers ser vi at det er 17 norskamerikanere som er født i andre stater. Av disse er 15 født i Montana, som ligger helt nord i USA mellom Midtvesten og Washington. De to siste er et søskenpar på 2 og 4 år som er født i Colorado.

Jeg har valgt å dele opp norskamerikanerne i undersøkelsesområdet i tre grupper. Den første gruppen er de som er mellom 0 og 19 år som stort sett bor med sine norskfødte foreldre. Blant dem tror jeg det er få som er født i andre stater enn Washington, og de som er det har sannsynligvis ikke selv tatt initiativet til å flytte.

Den andre gruppen er de mellom 20 og 39 år. Blant disse finner vi noen som fortsatt bor med sine norskfødte foreldre, men vi finner også mange som har flyttet for seg selv og stiftet egne familier. Her kan vi regne med å finne norskamerikanere som er født i andre stater, og vi kan regne med at dette både er personer som har flyttet med foreldrene sine og personer som har

²⁹ «Census Regions and Divisions of the United States» (http://www.census.gov/geo/www/us_regdiv.pdf)

³⁰ Lovoll 1997: s 186

flyttet på eget initiativ i voksen alder. Samtidig vil vi nok fortsatt finne ganske mange som er født i Washington.

Den siste gruppen er de over 40 år. Jeg tror at de eldre norskamerikanerne stort sett ble født i andre stater, fordi Seattle som by ikke vokste skikkelig frem før på slutten av 1800-tallet og begynnelsen av 1900-tallet. Jeg tror at norskamerikanerne bidro til byens vekst, både de som flyttet fra andre stater med sine foreldre og de som dro på egenhånd som voksne, men på grunn av at byen var såpass mye mindre før 1890, tror jeg ikke at vi finner mange norskamerikanere over 40 år som ble født her.

Jeg vil undersøke de tre gruppene hver for seg for å se om antagelsene mine er riktige. Vil vi finne en større prosentandel av norskamerikanere som er født utenfor Washington jo eldre folk blir? La oss først se på den yngste gruppen norskamerikanere.

Tabell 3.1.2

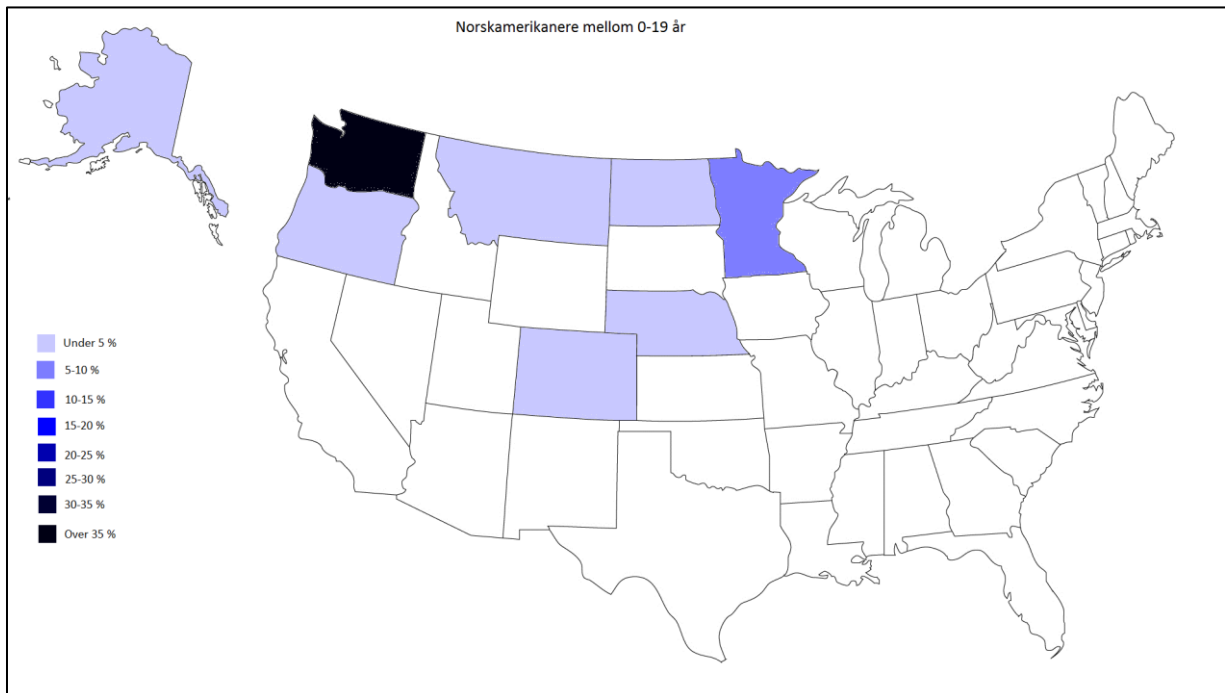
Fødestat/-land for norskamerikanerne i undersøkelsesområdet mellom 0 og 19 år

Fødestat/-land	Antall	%
Washington	242	78,1
Minnesota	21	6,8
Canada	15	4,8
North Dakota	10	3,2
Montana	8	2,6
Oregon	6	1,9
Alaska	5	1,6
Colorado	2	0,6
Kansas	1	0,3
Totalt	310	100,0

Kilde: Egen database

Kart 3.1.1

Fødestat/-land for norskamerikanerne i undersøkelsesområdet mellom 0 og 19 år

Kilde: Egen database

Siden jeg har registrert norskamerikanere i alle aldre, vil mange være barn av de norskfødte som bor i området. Det er faktisk så mange som 44,9 % av norskamerikanerne som er under 20 år. Blant disse er over tre av fire født i staten Washington.

Av de 242 norskamerikanerne under 19 år som er født i Washington er 135 av dem mellom 10 og 19 år. Det vil si at det er sannsynlig at mange av de norskfødte i utvalget som utvandret før 1920 har bodd i Seattle eller omegn i mer enn 10 år. Selv om vi antar at nordmenn og norskamerikanere flytter, ser vi også her et tegn på at det også er mange som har bodd i samme område over en lengre periode.

Det er 68 norskamerikanere mellom 0 og 19 år som ikke er født i Washington. Kun to av dem er gift og bor i egen husstand. Det vil si at det har foregått familievandring av norskfødte fra andre stater til Seattle i perioden mellom 1910 og 1930. Vi kan med stor sikkerhet si at mange av de norskfødte slo seg ned andre steder i USA og stiftet familie. Deretter flyttet de videre, enten vestover fra Midtvesten eller sørover fra Canada og Alaska. Disse familiene kommer jeg tilbake til i kapittel 3.2 der jeg skal ta for meg de norskfødtes etappeflytting på det nordamerikanske kontinentet.

Tabell 3.1.3

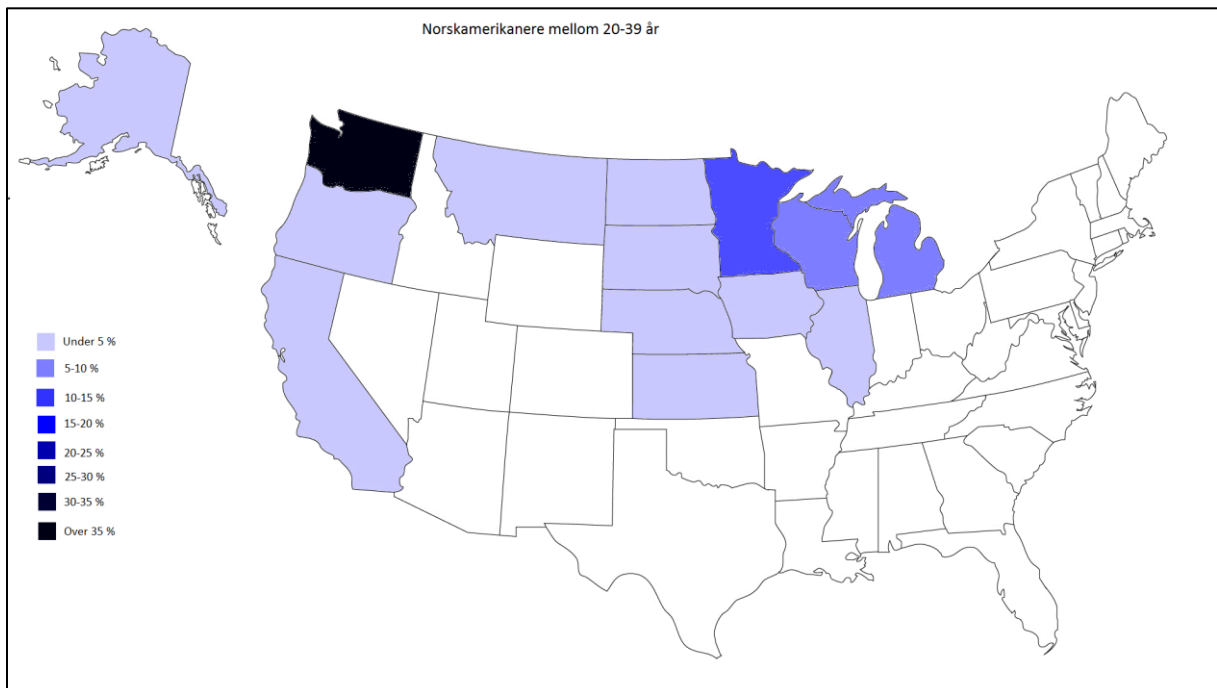
Fødestat/-land for norskamerikanerne i undersøkelsesområdet mellom 20 og 39 år

Fødestat/-land	Antall	%
Washington	139	51,1
Minnesota	38	14,0
Michigan	21	7,7
Wisconsin	18	6,6
Iowa	12	4,4
North Dakota	12	4,4
Montana	7	2,6
Illinois	6	2,2
California	4	1,5
South Dakota	4	1,5
Canada	3	1,1
Kansas	3	1,1
Oregon	3	1,1
Alaska	1	0,4
Nebraska	1	0,4
Totalt	272	100,0

Kilde: Egen database

Kart 3.1.2

Fødestat/-land for norskamerikanerne i undersøkelsesområdet mellom 20 og 39 år

Kilde: Egen database

Omtrent halvparten av norskamerikanerne i aldersgruppen 20 til 39 år er født i Washington. Blant dem som ikke er født i denne staten, ser vi at mange har kommet til verden i Midtvesten. Som tidligere nevnt vet vi at det bodde svært mange nordmenn i dette området, så det er ikke overraskende at mange av norskamerikanere er født der. Igjen ser vi tegn på at mange som ble født i Midtvesten senere har flyttet vestover. For den eldste aldersgruppen ser vi det enda bedre.

Tabell 3.1.4

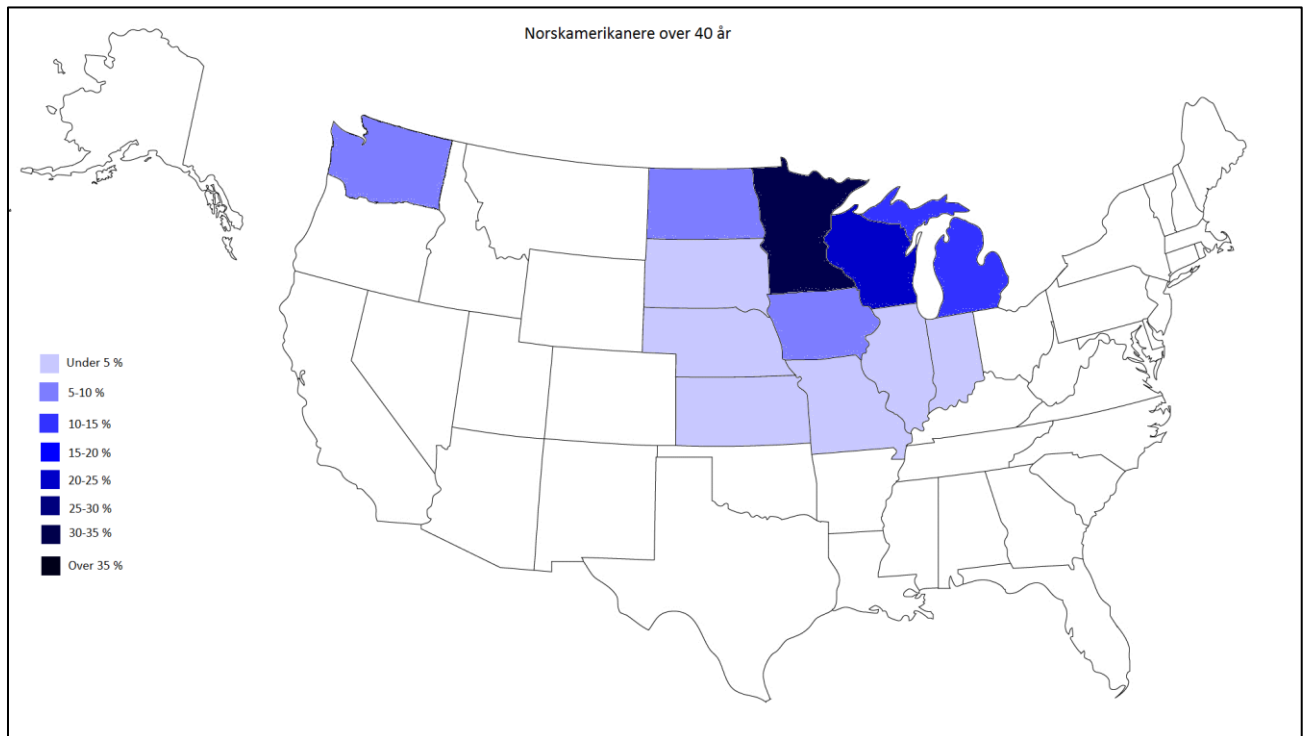
Fødestat for norskamerikanerne i undersøkelsesområdet over 40 år

Fødestat	Antall	%
Minnesota	35	33,0
Wisconsin	26	24,5
Michigan	15	14,2
Iowa	10	9,4
North Dakota	7	6,6
Washington	6	5,7
Illinois	2	1,9
Indiana	1	0,9
Kansas	1	0,9
Missouri	1	0,9
Nebraska	1	0,9
South Dakota	1	0,9
Totalt	106	100,0

Kilde: Egen database

Kart 3.1.3

Fødestat for norskamerikanerne i undersøkelsesområdet over 40 år

Kilde: Egen database

Av norskamerikanerne over 40 år er kun 5,7 % født i Washington. De eldste norskamerikanerne fra Washington er søstrene Anna og Jennie Bryggen på henholdsvis 53 og 51 år. Vi ser at alle norskamerikanerne i denne aldersgruppen som er født utenfor Washington er født i Midtvesten. Igjen er det statene Minnesota og Wisconsin som dominerer.

Som forventet er det i de eldste aldersgruppene det er flest som er født i andre stater enn Washington. I aldersgruppen mellom 0 og 19 år er litt over 20 % født utenfor Washington. For de mellom 20 og 39 er omtrent halvparten fra andre stater, mens det er nærmere 95 % av de over 40 som er født i andre stater. Blant norskamerikanerne som flyttet til undersøkelsesområdet mitt i Seattle fra andre hjemstater enn Washington, kom de fleste fra Midtvesten. Dess lengre opp i aldersgruppene vi går, dess større vil prosentandelen av folk fra Midtvesten være. Av de over 40 som ikke er født i Washington, er alle født i Midtvesten. Vi kan se dette i sammenheng med hvor den norske befolkningen i USA bodde da norskamerikanerne i undersøkelsesområdet ble født. Før 1890 bodde det svært få nordmenn andre steder enn i Midtvesten. I følge Odd Lovoll begynner den store vandringen fra Midtvesten til Stillehavskysten i 1888, etter ivrig avertering i norskamerikanske aviser i

Midtvesten³¹. Vi kan regne med at mange norskamerikanere flyttet til Seattle og områdene rundt i årene som fulgte. Bortsett fra de aller yngste er det vanskelig å si om norskamerikanerne flyttet vestover med sine norskfødte foreldre, eller om de flyttet på eget initiativ etter å ha vokst opp i Midtvesten. Om vi ser på de som er under 39 år ser vi at norskamerikanernes fødested er spredt over flere stater. De er født etter 1890 og noen av dem kan være barn av de norskfødte som bosatte seg i de nye områdene langs stillehavskysten. Jeg tror at mange av norskamerikanerne fra dette området som ville søke lykken i byen så på Seattle som et godt alternativ. Byen opplevde vekst i tiden rundt århundreskiftet og det var også en betydelig skandinavisk innflytelse, spesielt i Ballard. Det kan ha gjort at noen av norskamerikanerne fra Oregon og California flyttet hit til tross for at store byer som San Fransisco og Portland også ligger langs Stillehavskysten.

Vi kan også merke oss at ingen av norskamerikanerne ble født lengre øst enn Michigan. Vi vet at det fantes norske bosetninger på østkysten også, og spesielt i Brooklyn vokste det frem en stor norsk koloni. Til tross for dette finner vi ingen i undersøkelsesområdet som er født i New York. Det kan tyde på at Seattle ikke har kunnet tilby noe mer for norskamerikanerne i dette området enn det Brooklyn og nærliggende områder kunne. Om man vokste opp i rurale strøk i Midtvesten kunne derimot både Seattle og Brooklyn være gode urbane alternativer ved hver sin kyst. Det har dessuten antagelig vært mindre vanlig å flytte fra by til by enn det har vært å flytte fra landet til byen. Det kan også tenkes at de som reiste fra Norge til New York og ikke klarte å slå seg til ro reiste tilbake igjen til Norge. En annen faktor kan være at kommunikasjonen og båndene mellom Midtvesten og de to byene har vært sterkere, mens båndene direkte mellom byene har vært svakere slik at det har vært vanskeligere for folk å flytte mellom byene.

Kan vi så si noe om de norskamerikanske flytterne som gruppe? Det ser ut til at de norskamerikanske flytterne gjenspeiler resten av befolkningen. Det er omtrent like mange kvinner og menn, og aldersfordelingen ligner den vi finner i resten av byen. Det kan tyde på at de innflyttede norskamerikanerne har flyttet til Seattle i takt med den store folkeøkningen og således bidratt sammen med andre grupper til den store veksten byen opplevde.

³¹ Lovoll 1997: s 180

3.2 Norskfødtes flytting

De norskfødtes flytting på det amerikanske kontinentet er vanskelig å kartlegge. Man kan enten undersøke reisemål oppgitt i emigrantprotokollene i Norge og anta at nordmennene bosetter seg der de sier at de skal, eller man kan se om noen av de norskfødte har barn som er født i andre stater i USA enn Washington. I begge tilfeller vil vi stå igjen med et svært lite utvalg.

Om vi først tar for oss de vi finner emigrantprotokollene, så vi i kapittel 2.3 at kun 36 % av dem jeg har identifisert oppgir at de skal til Seattle eller Washington. Det vil si at godt over halvparten oppgir andre utvandringsmål. Jeg har registrert årstall for utvandring for disse nordmennene og sett om det for eksempel er flere som oppgir Midtvesten som reisemål tidligere på 1900-tallet.

Tabell 3.2.1

Utvandrerens reisemål i emigrantprotokollene etter tiår

Reisemål	1900-1909	1910-1919	1920-1930	Totalt
Washington	4	5	4	13
Midtvesten	8	3	2	13
Oregon	-	1	2	3
Østkysten	1	-	-	1
Canada	-	2	4	6
Totalt	13	11	12	36

Kilde: Egen database, Digitalarkivet

Selv om utvalget er lite, ser vi tendenser til at færre oppgir Midtvesten som reisemål jo nærmere 1930 vi kommer. Canada er et reisemål som tar over, og på 1920-tallet har en tredjedel av utvandrerne dette som reisemål. Vi vet at USA innførte kvotelover på 1920-tallet, så det kan være at noen har tenkt at det er lettere å flytte til USA via Canada. De som på 1920-tallet oppgir Canada som reisemål, står faktisk alle oppført som innvandrere til USA i de amerikanske folketellingene mindre enn et år etter at de reiste fra Norge. Det vet jeg fordi folketellingene oppgir hvilket år man innvandrer til USA.

Selv om vi kan finne ut noe ved å se på oppgitt reisemål i emigrantprotokollene, tror jeg likevel at den beste måten å undersøke de norskfødtes flytting i Amerika på er å se på

fødestedet til de barna som bor med sine norskfødte foreldre. Om de er født i andre stater enn Washington kan vi være ganske sikre på at foreldrene har flyttet i etapper innenfor USAs grenser. Vi så i eksempelet med Peter Fureby at vi med stor sikkerhet kan si at han oppholdt seg en periode i Minnesota før han flyttet videre vestover fordi barna hans var født nettopp her. Vi kan spore flere av de norske familiene på samme måte. Av 68 norskamerikanere under 19 år som er født utenfor Washington, bor 66 fortsatt sammen med sine foreldre. Blant disse er det en del søskenpar. I alt er det 33 familier der en eller begge foreldrene er norskfødte og en eller flere av barna er født i andre stater enn Washington.

Tabell 3.1.1 viser at det er tilflyttere fra Canada og syv andre stater i USA blant norskamerikanerne under 19 år. Tabellen nedenfor viser hvor mange familier som har fått barn i de enkelte statene.

Tabell 3.2.2

Antall familier som har fått barn i stater/land utenfor Washington blant norskfødte

Stat/land	Antall
Minnesota	9
Montana	6
North Dakota	6
Canada	5
Oregon	5
Alaska	4
Kansas	1
Colorado	1
Totalt	37

Kilde: Egen database

Det totale antallet familier i tabellen er 37, selv om vi bare har 33 familier. Det er fordi noen av de norskfødte foreldrene har fått barn i flere stater. Dette gjelder blant annet enken Mary Hartman som kom til USA som 17-åring i 1907. Hun har 3 barn, tvillingene Harold og Marie på 18 år og datteren Ruth på 11. Tvillingene er født i Minnesota, mens Ruth er født i North Dakota. Det vil si at Mary har flyttet flere ganger etter at hun immigrerte til USA.

De fleste norskfødte i disse familiene kom til USA i voksen alder. Det vil si at de i stor grad selv må ha valgt reisemål da de utvandret. Om vi ser på når de norskfødte kom til USA, er det en tendens til at de tidligste utvandrerne fikk barn i Midtvesten, mens jo nærmere vi kommer

1930, jo flere barn er det som har blitt født i stater som Alaska og Oregon. Gjennomsnittlig innvandringsår for de 22 norskfødte som har barn født i Midtvesten er 1906. For de 18 som har barn født i Oregon eller Alaska er gjennomsnittlig innvandringsår 1912.

Det er vanskelig å si nøyaktig hvor lenge de norskfødte bodde i andre stater før de flyttet til Washington, og i hvilket år de flyttet til Washington, men ved å se på innvandringsår og alder på barna deres kan vi få en pekepinn. Det ser ut til at mange har bodd i andre stater enn Washington i over 10 år etter at de innvandret til USA. Dette viser at de norskfødte også flyttet innenlands i USA, noen til og med opptil flere ganger. Over halvparten av familiene har barn under 11 år som er født i andre stater enn Washington, noe som betyr at de har flyttet til Washington i løpet av 1920-tallet. Vi så også i kapittel 2 at en stor prosentandel av de norskfødte kom til USA på 1920-tallet, så det er tydelig at Seattle var en by som tiltrakk seg nordmenn i dette årtiet.

3.3 Oppsummering

Vi har sett at både norskfødte og norskamerikanere har flyttet til Seattle fra andre steder i landet. Av alle norskamerikanere over 18 år er over halvparten født utenfor Washington. Med noen unntak kan vi si at det stort sett dreier seg om flyttere fra Midtvesten til Seattle. De flyttemønstrene vi ser er ikke uventede. Den økonomiske veksten Seattle opplevde var med på å trekke folk til byen og nordmennene var med på å bidra til folkeøkningen. Samfunnet som vokste fram i Ballard med sterk skandinavisk innflytelse, førte sannsynligvis også til at båndene til andre norske områder i USA ble sterkere. Det kan derfor tenkes at mange norske utvandrere som hadde Midtvesten som reisemål til slutt endte opp i Seattle, både på grunn av sosiale og økonomiske årsaker. Det samme gjelder for norskamerikanerne.

4. Den norske befolkningsgruppen i Ballard i 1930

I de to foregående kapitlene har vi tatt for oss bakgrunnen til nordmennene i undersøkelsesområdet. I dette kapitlet vil jeg se på den norske befolkningsgruppen i dette området slik den var satt sammen i 1930. Jeg vil begynne med alderssammensetningen. Deretter vil jeg undersøke hvor mange av nordmennene som var gift og hvem de eventuelt var gift med. Til slutt vil jeg se hvordan husstandene var satt sammen.

4.1 Alders- og kjønnsfordeling

Tabell 4.1.1

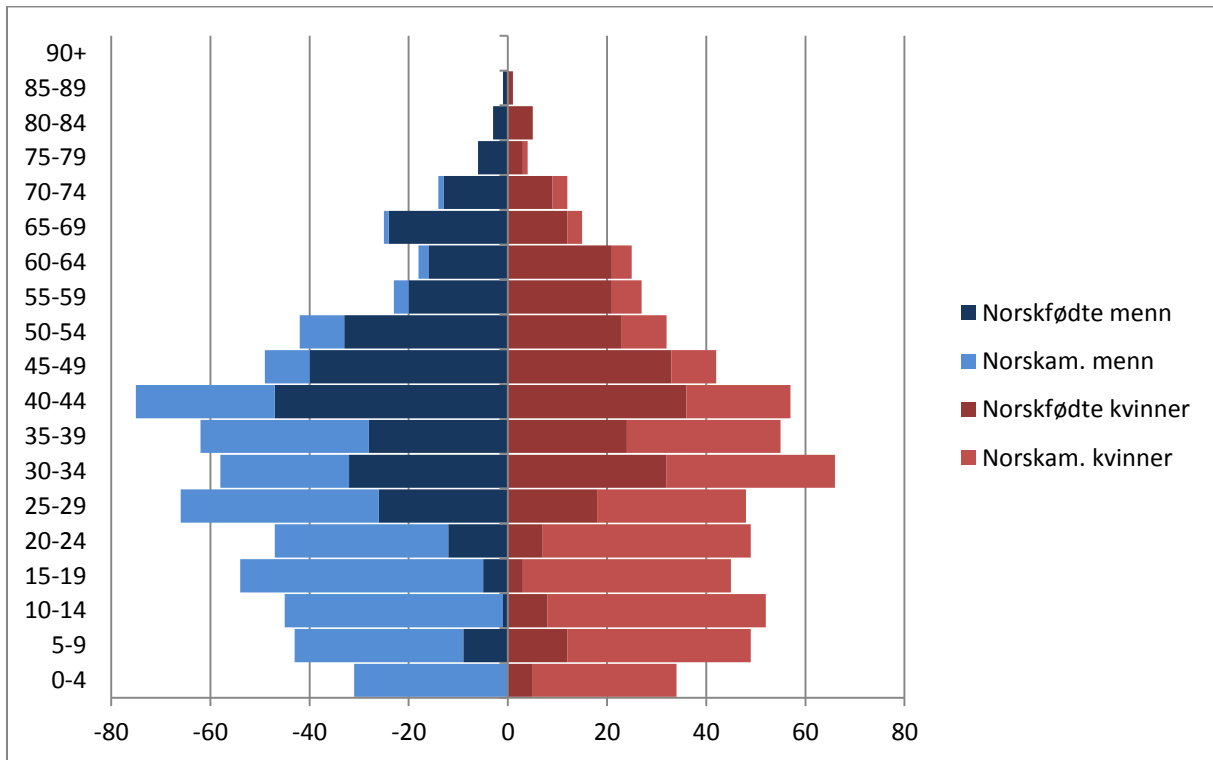
Aldersfordeling blant nordmennene i mitt område

Alder	Menn		Kvinner		Totalt
	Norskfødte	Norskam.	Norskfødte	Norskam.	
0-4	0	31	5	29	65
5-9	9	34	12	37	92
10-14	1	44	8	44	97
15-19	5	49	3	42	99
20-24	12	35	7	42	96
25-29	26	40	18	30	114
30-34	32	26	32	34	124
35-39	28	34	24	31	117
40-44	47	28	36	21	132
45-49	40	9	33	9	91
50-54	33	9	23	9	74
55-59	20	3	21	6	50
60-64	16	2	21	4	43
65-69	24	1	12	3	40
70-74	13	1	9	3	26
75-79	6	0	3	1	10
80-84	3	0	5	0	8
85-89	1	0	1	0	2
90+	0	0	0	0	0
Totalt	316	346	273	345	1280

Kilde: Egen database

Diagram 4.1.1

Befolkningspyramide for den norske befolkningsgruppen i undersøkelsesområdet

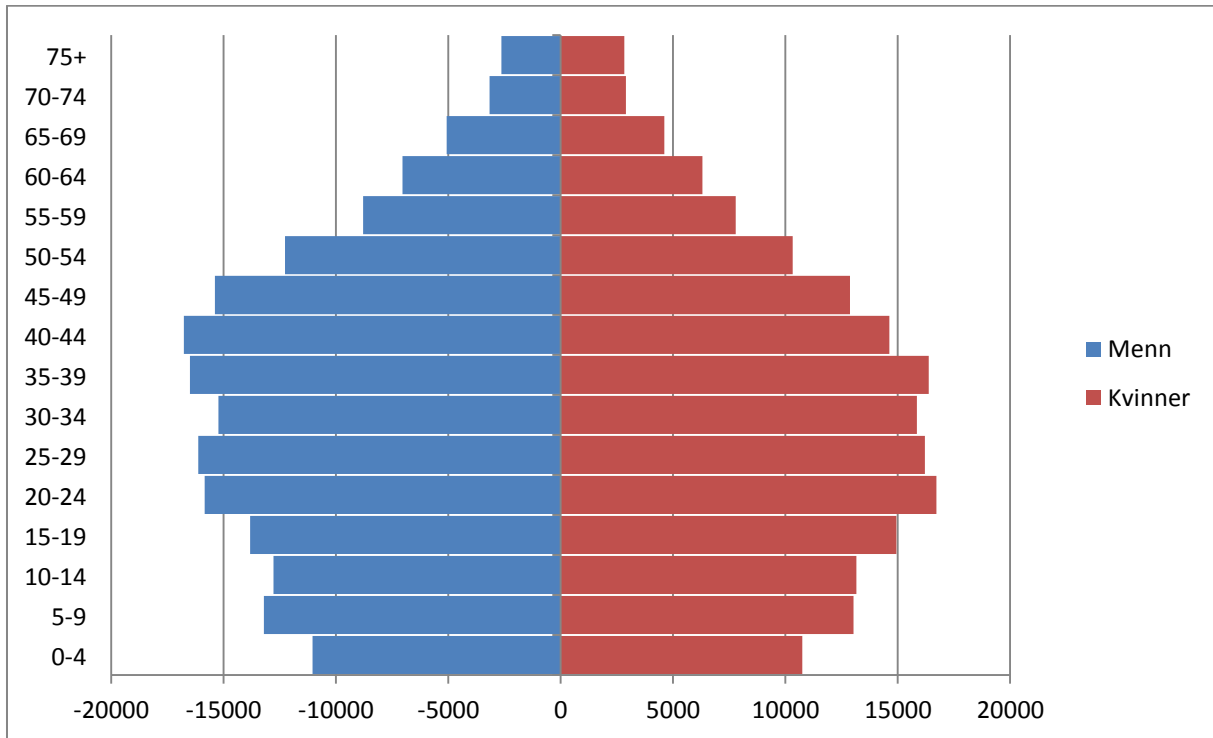
Kilde: Egen database

Aldersfordelingen blant nordmennene viser at de fleste er mellom 20 til 49 år. 52,7 % befinner seg i denne aldersgruppen. De norskfødte dominerer i de eldre aldersgruppene, mens vi finner mange norskamerikanere blant de under 25 år. Dette har med å gjøre at de unge norskamerikanerne er barn av de eldre norskfødte. Ellers ser vi av tabell 4.1.1 at kjønnsfordelingen blant norskamerikanerne er svært jevn.

I 1930 hadde hele Seattle omtrent 365 000 innbyggere. Hvordan så den totale befolkningen i byen ut sammenlignet med mitt utvalg?

Diagram 4.1.2

Befolkningspyramide for Seattle i 1930

Kilde: Abstract of the fifteenth census of the United States: s 224

Befolkningspyramiden til Seattle viser at det var svært små forskjeller mellom den totale befolkningen i byen og mitt utvalg. Det kan tyde på at nordmennene har vært med på utviklingen av Seattle på lik linje med andre deler av befolkningen. Som tidligere nevnt har Lovoll pekt på at Seattle i 1900 hadde 176,7 menn per 100 kvinner i byen, altså 64 % menn. I 1930 er denne forskjellen jevnet ut og kvinnene utgjør 49,1 %.

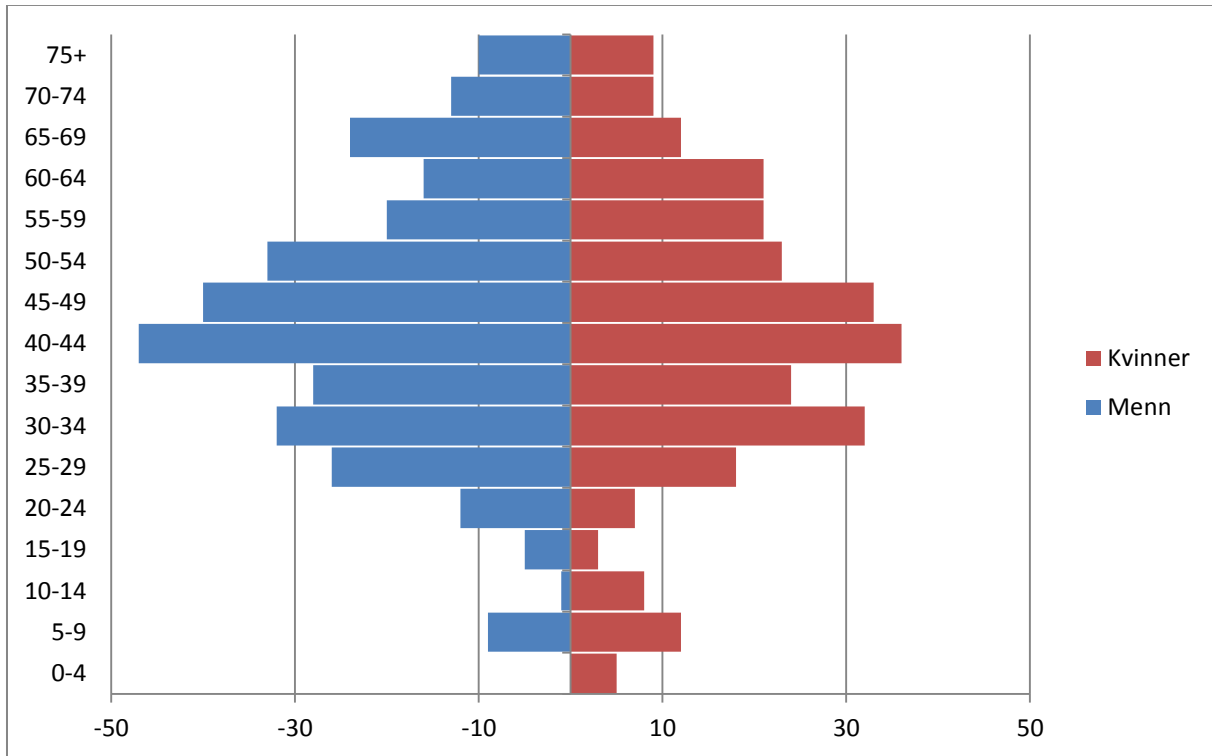
En sammenligning av Seattles befolkning med resten av USAs befolkning vil vise at det er relativt få barn blant befolkningen i Seattle³². Det kan tyde på at Seattle hadde stor tilflytning av enkeltinnvandrere i årene opp mot 1930, noe vi også har sett blant nordmennene.

³² USAs befolkning: Abstract of the fifteenth census of the United States (1933): s 185

4.1.1 De norskfødtes alder og kjønnsfordeling

Diagram 4.1.1.1

Befolkningspyramide for de norskfødte i undersøkelsesområdet

Kilde: Egen database

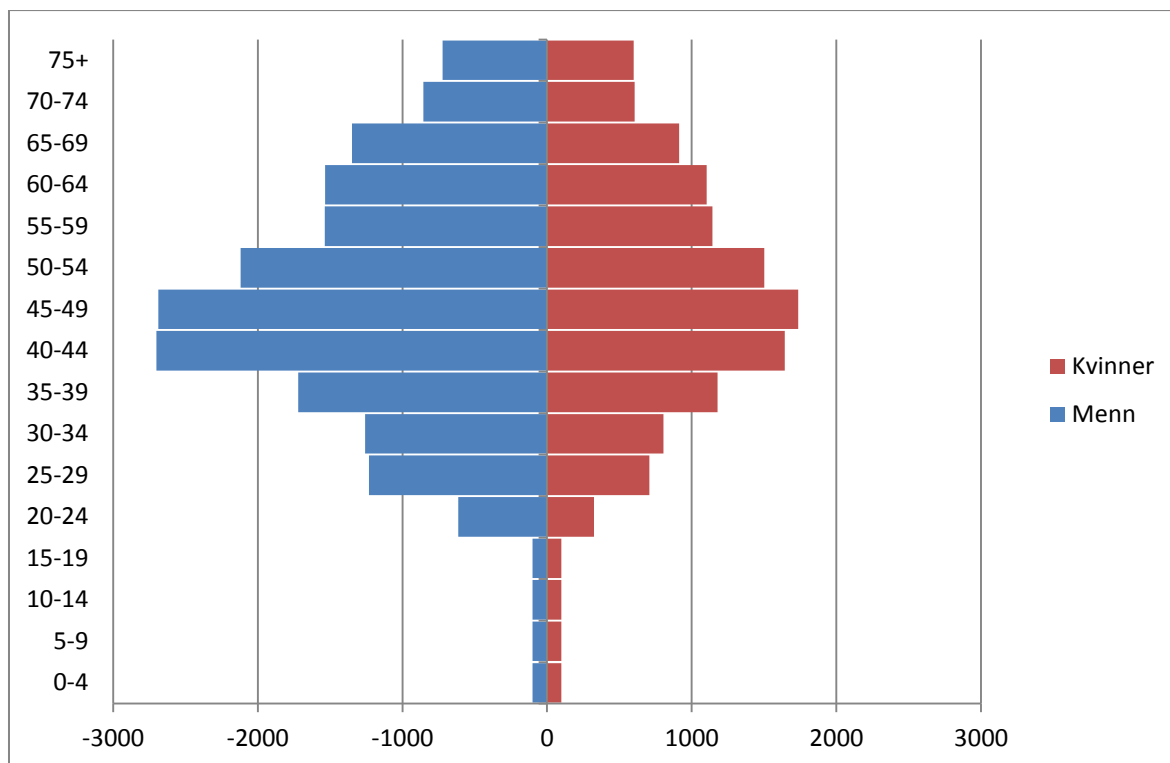
Aldersfordelingen blant de norskfødte viser at de fleste er mellom 30 og 54 år. Blant mennene er gruppene mellom 40 og 54 år de største, mens det blant kvinnene er gruppene mellom 30 og 49 år som er størst. Blant de under 15 er det 25 jenter og 10 gutter. Denne overvekten av jenter tror jeg er helt tilfeldig.

Befolkningspyramiden kan ses i lys av det vi vet om innvandringstidspunkt og innvandringsalder for de norskfødte. Vi så i kapittel 2 at mange nordmenn kom til USA i arbeidsdyktig alder mellom 15 og 24 år. Mange i utvalget mitt innvandret i det første tiåret av 1900-tallet. De har da rukket å bli mellom 40 og 50 år gamle. Det er grunnen til at vi finner så mange norskfødte i denne aldersgruppen. Vi ser også på antallet norskfødte mellom 35 og 39 år at det har vært en nedgang i innvandringen i årene rundt første verdenskrig. En motsatt tendens ser vi for menn mellom 65 og 69 år, som var i tjuårsalderen under den store utvandringsbølgen på 1880-tallet.

Hvordan er så aldersfordelingen blant norskfødte i mitt område sammenlignet med norskfødte i andre områder?

Diagram 4.1.1.2

Befolkningspyramide for de norskfødte i staten Washington i 1930

Kilde: Fifteenth census of the United States: 1930. Age of the foreign-born white population by country of birth: s 59

Aldersfordelingen blant de norskfødte i hele staten Washington ligner på den vi fant blant de norskfødte i undersøkelsesområdet i Ballard. Det fleste var mellom 40 og 54 år, noe som samsvarer godt med mitt utvalg. Men vi ser også noen forskjeller. Blant annet er bare 2,5 % av de norskfødte i staten under 19 år mot 7,3 % i mitt utvalg. Vi ser også at det er betydelig flere menn enn kvinner blant de norskfødte i hele Washington. I hele staten er det 59,7 % menn og 40,3 % kvinner, mens det i mitt utvalg kun er 53,7 % menn blant de norskfødte. Ellers ser vi at aldersfordelingen stiger jevnt opp mot 50 år før den avtar igjen. Den lave andelen mellom 20 og 24 år skyldes sannsynligvis innvandringskvotene som gjorde det vanskeligere for folk å innvandre til USA. Andelen er også med på å gjenspeile folketallsutviklingen generelt i staten. Befolkningen vokste ikke like mye på 1920-tallet som

det hadde gjort de to foregående tiårene³³. Mange norskfødte er mellom 40 og 50 år og jeg antar at en god del av dem har flyttet til Washington og Seattle under den ekstreme vekstperioden på begynnelsen av 1900-tallet.

Forskjellene mellom de norskfødte i staten Washington og de norskfødte i mitt utvalg, viser igjen at området jeg har undersøkt er et område med en stor andel familier og norskfødte ektepar. Den store andelen barn og den forholdsvis like kjønnsfordelingen er med på å underbygge dette. Samtidig viser andelen av norskfødte mellom 20 og 34 år at det utvalgte området i Ballard kan ha opplevd en større vekst enn de nærliggende områdene. Vi finner 21,4 % av den norskfødte befolkningen i Ballard i denne alderen mot 15,7 % av de norskfødte totalt i Washington. Vi så også i tabell 2.1.1 at omtrent en tredjedel av de norskfødte i det utvalgte området kom til USA på 1920-tallet. Tilsvarende tall for alle utenlandskfødte var ikke høyere enn en femtedel i samme tidsrom.

Jeg vil også vise aldersfordelingen for noen andre norskfødte grupper i andre deler av USA for å se hvordan utvalget skiller seg fra disse. Først vil jeg se på New York som sammen med Seattle ble et populært utvandringsmål for nordmenn rundt århundreskiftet³⁴. Det bodde nesten 40 000 norskfødte i New York i 1930. De fleste holdt til i Brooklyn, i det som var den største norske bybefolkningen utenfor Norges grenser³⁵.

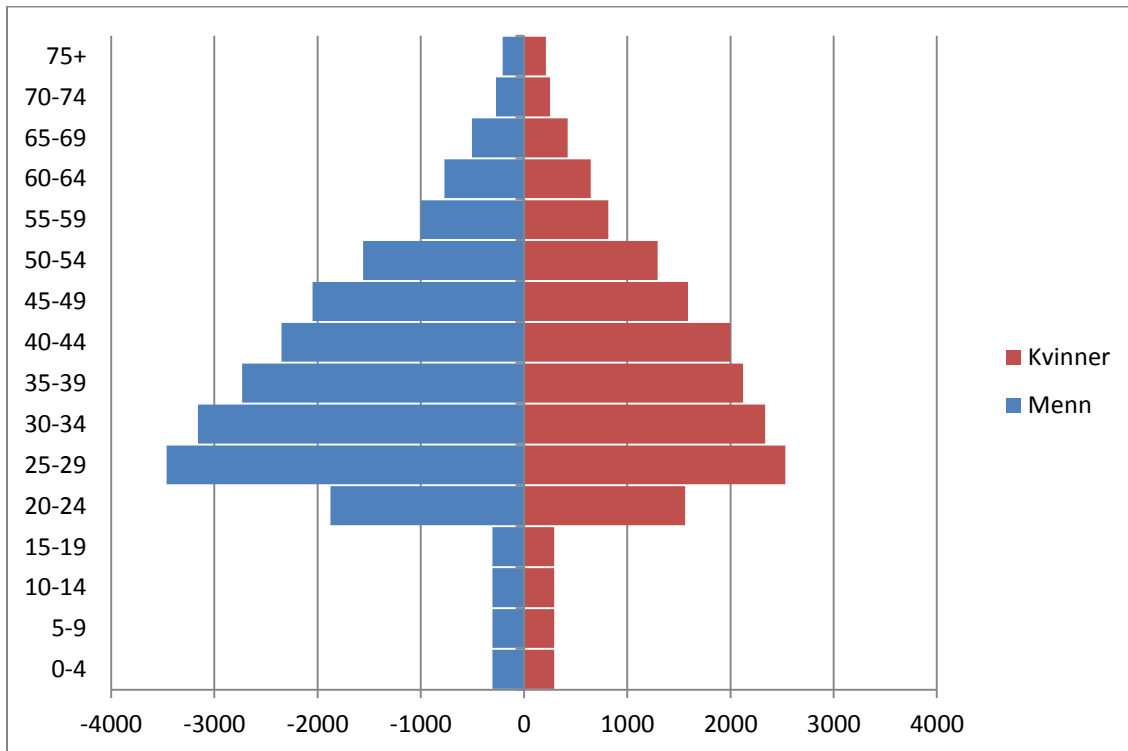
³³Caldbick 2010 - http://www.historylink.org/index.cfm?DisplayPage=output.cfm&file_id=9451

³⁴New York refererer her til byen New York City, ikke staten New York.

³⁵Lovoll 1997: s 201

Diagram 4.1.1.3

Befolkningspyramide for den norskfødte befolkningen i New York City i 1930

Kilde: Fifteenth census of the United States: 1930. Age of the foreign-born white population by country of birth: s 62

Vi ser av alderspyramiden at aldersfordelingen i New York er ganske ulik den vi finner i undersøkelsesområdet. Den norske befolkningen i New York er yngre og vi finner de største aldersgruppene mellom 25 og 35 år. Det kan tyde på at området fortsatt var i vekst i 1920-årene og at det stadig kom flere norske immigranter, særlig menn i arbeidsfør alder, i motsetning til undersøkelsesområdet i Ballard og resten av Washington, der den tilsvarende immigrasjonen var sterkest nærmere begynnelsen av århundreskiftet.

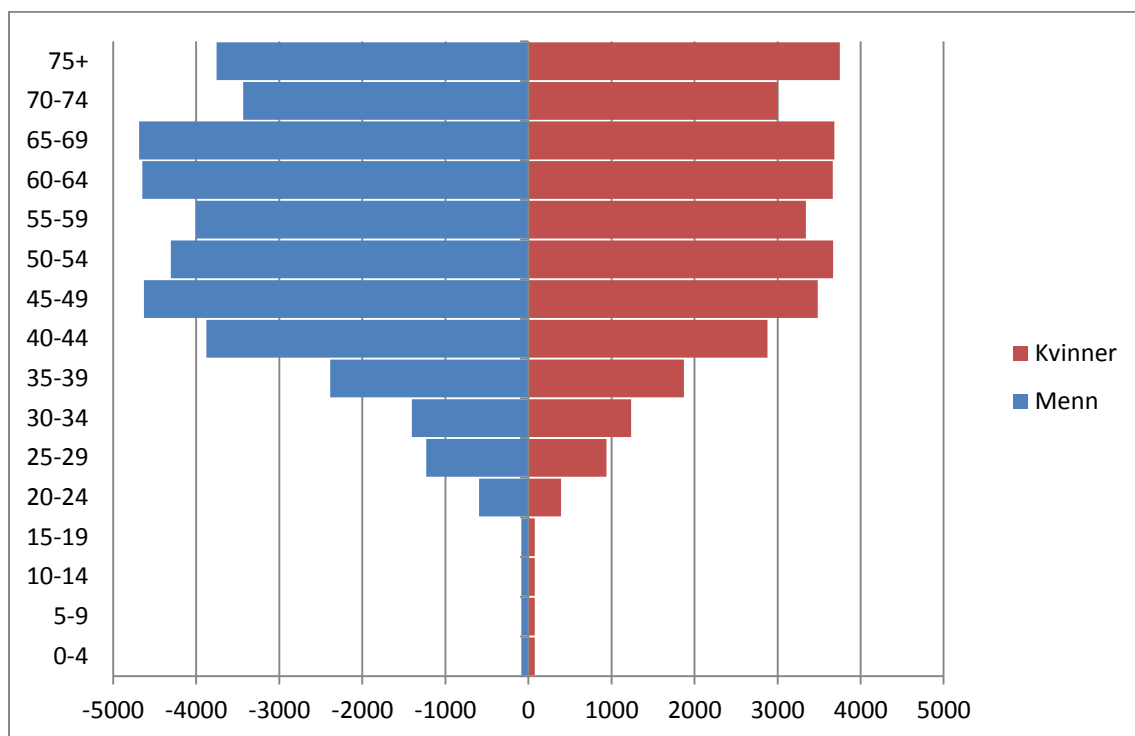
Andelen barn er også lavere i New York, noe som tyder på at det også er en lavere andel familier her enn i Washington. Det er mulig at New York opplevde større tilbakevandring til Norge og at nordmennene reiste tilbake til Norge før de etablerte seg med familie og barn. Selv om det er vanskelig å anslå størrelsen på tilbakevandringen, tyder den store andelen av norskfødte i aldersgruppen 40 til 54 år i utvalget og i Washington generelt på at tilbakevandring var mindre vanlig her. Geografisk sett virker det også mer sannsynlig at det var større tilbakevandring fra New York siden det ligger nærmere Norge. En annen indikator på at folk er mindre etablerte i New York er forholdet mellom eide og leide boliger blant de

norskfødte. I Seattle eier 58,1 % av familier med utenlandskfødte overhoder boligene sine, mens 63,1 % av de norskfødte eier³⁶. I Brooklyn er den totale andelen eide boliger blant utenlandskfødte 28,3 %, mens den blant de norskfødte er 25,3 %³⁷. Dette kan selvsagt skyldes ulike boligstrukturer i de to byene, men de norskfødte i Brooklyn ligger under snittet når det gjelder å eie bolig, i motsetning til de norskfødte i Seattle som ligger over gjennomsnittet.

Den neste befolkningspyramiden viser den norskfødte befolkningen i Minnesota, den staten som kanskje er mest kjent for å ha huset nordmenn under den store utvandringen. Hvordan er sammensetningen av norskfødte her i forhold til mitt utvalg?

Diagram 4.1.1.4

Befolkningspyramide for den norskfødte befolkningen i Minnesota i 1930

Kilde: Fifteenth census of the United States: 1930. Age of the foreign-born white population by country of birth: s 52

³⁶ Fifteenth Census of the United States: 1930. Population. Special Report on foreign-born white families by country of birth of head: s 137

³⁷ Fifteenth Census of the United States: 1930. Population. Special Report on foreign-born white families by country of birth of head: s 133

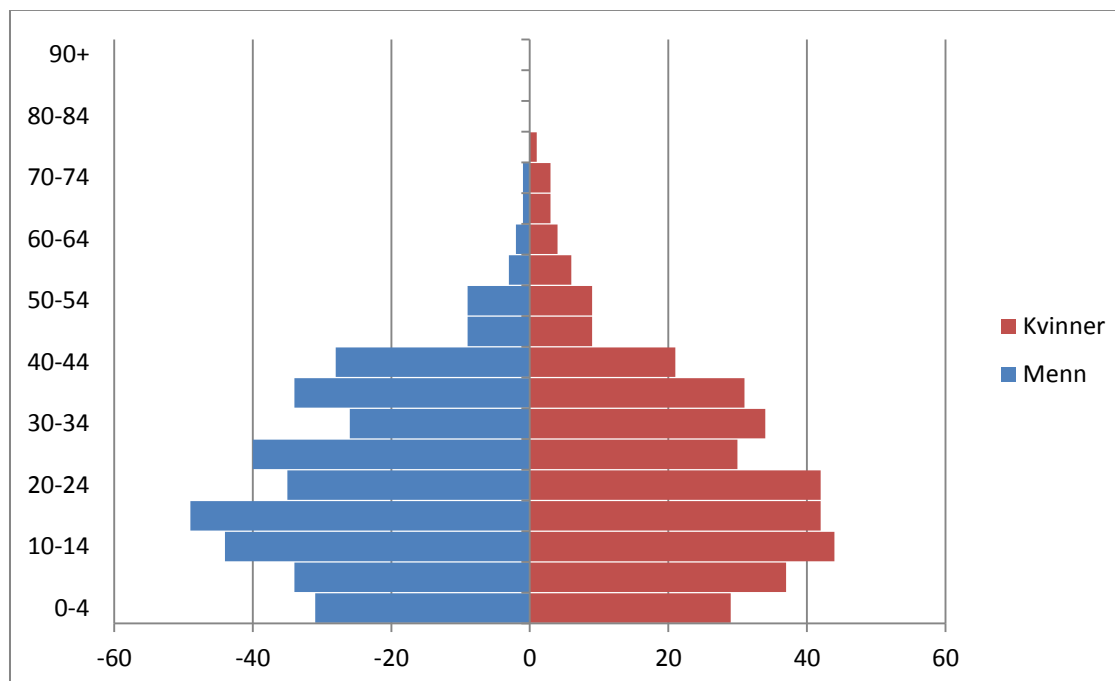
I Minnesota ser vi en mye eldre norskfødt befolkning. Av de 71 534 norskfødte i Minnesota er over halvparten eldre enn 55 år (53,1 %). Bare 5,3 % av de norskfødte i Minnesota er under 30 år gamle. Den prosentandelen er lav sammenlignet med mitt utvalg der 18 % befinner seg i denne aldersgruppen. Andelen er også lav sammenlignet med resten av Washington der 11,7 % av de norskfødte faller innenfor denne aldersgruppen. Siden det bor så mange norskfødte i Minnesota er det i absolutte tall noen flere norskfødte under 30 år enn i Washington, men brorparten av de norskfødte i Minnesota ble altså født før 1875. Dette viser den enorme innvandringen til Minnesota området før 1900. Pyramiden viser også at Minnesota var et sted der mange norskfødte ble boende også etter at deres beste arbeidslider var over. Omtrent 20 % av de norskfødte her er over 70 år, mot 7 % i mitt utvalg. I New York er denne prosenten nede i kun 2,5 %.

Det viser seg at aldersfordelingen blant de norskfødte i mitt område er forholdsvis lik den vi finner i resten av staten Washington. Sammenligner vi derimot utvalget mot norskfødte grupper andre steder i USA viser det seg at aldersfordelingen har sine særpreg i de forskjellige gruppene. Vi kan se aldersfordelingen i undersøkelsesområdet og resten av Washington som en mellomting mellom det som ser ut til å være en stadig voksende gruppe med norskfødte innvandrere i New York, og det som var et etablert samfunn av norskfødte i Minnesota.

4.1.2 Norskamerikanernes alder og kjønnsfordeling

Diagram 4.1.2.1

Befolkningspyramide for norskamerikanerne i undersøkelsesområdet

Kilde: Egen database

Omtrent halvparten av norskamerikanerne i mitt utvalg er under 19 år gamle. Personene i denne aldersgruppen består i hovedsak av barn som bor sammen med sine norskfødte foreldre. Det er de samme norskfødte som er omtalt i kapittel 4.1.1. Om vi ser bort fra disse barna, ser vi at aldersgruppene fra 20 til 44 år er ganske like i størrelse. Som vi har sett i kapittel 3 er norskamerikanerne i denne aldersgruppen en blanding av personer som er født i Washington og personer som er født i andre stater, spesielt stater i Midtvesten.

Fra aldersgruppen 40-44 til aldersgruppen 45-49 halveres antallet norskamerikanere. Stadig færre av dem er født i Washington. Blant norskamerikanerne over 50 år er det kun søstrene Anna og Jennie Bryggen på henholdsvis 53 og 51 år som er født i Washington. At man ikke finner flere norskamerikanere i denne alderen som er født i denne staten har sin naturlige forklaring. Anna Bryggen på 53 år ble født i 1876 eller 1877. På denne tiden bodde det omtrent 75 000 i staten. Det var først på 1880-tallet og videre utover at folketallet eksploderte.

Det er 33 norskamerikanere i undersøkelsesområdet som er mellom 50 og 64 år. Vi kan anta at noen norskamerikanere fra andre stater i USA har søkt lykken i Seattle i tidlig voksen alder under Seattles store vekstperiode.

Ser vi på antallet norskamerikanere over 65 år, vil vi se at det omtrent ikke er noen igjen. Vi finner kun 9 norskamerikanere i denne alderen. Det er rimelig å tro at de fleste norskamerikanerne i denne alderen allerede hadde slått seg til ro andre steder i landet før vekstperioden i Seattle for alvor begynte.

4.2 Sivilstatus

Tidligere har jeg antydnet at en stor andel av nordmennene i undersøkelsesområdet er gift. Jeg har basert antagelsene mine på at kjønnsfordelingen er likere enn i områder det er naturlig å sammenligne med og at det er en større andel barn enn jeg ville forventet i området. Jeg vil nå undersøke om dette stemmer.

Tabell 4.2.1

Sivilstatus for nordmennene i undersøkelsesområdet (15 år eller eldre)

	Gift	Ugift	Enke	Skilt	Totalt
Norskfødte	428	68	54	4	554
Norskamerikanere	231	212	18	12	473
Totalt	659	280	72	16	1027
i %					
	Gift	Ugift	Enke	Skilt	Totalt
Norskfødte	77,3	12,3	9,7	0,7	100,0
Norskamerikanere	48,8	44,8	3,8	2,5	100,0
Totalt	64,2	27,3	7,0	1,6	100,0

Kilde: Egen database

Vi ser at andelen gifte blant de norskfødte er høy. Hele 77,3 % av alle norskfødte over 15 år er gift og kun 12,3 % av de norskfødte er ugifte. Blant norskamerikanerne er det under halvparten som er gift, og det er nesten like mange som er ugifte.

Hva skyldes så denne store forskjellen mellom de norskfødte og norskamerikanerne? En av grunnene kan være at de norskfødte var noe eldre enn norskamerikanerne. 24,3 % av norskamerikanerne befinner seg i alderen mellom 15 og 25 år, mot bare 12,5 % av de norskfødte. Dette kan likevel ikke være hele forklaringen.

Prosentandelen av gifte norskfødte er svært høy både sammenlignet med andre immigrantgrupper og hele befolkningen i staten Washington. Den offisielle statistikken etter folketellingen i 1930 viser at omtrent 70 % av alle utenlandskfødte i USA var gift³⁸. I Washington var prosentandelen utenlandskfødte gifte menn nede på 60,2 %, mens den hos de utenlandske kvinnene var 71,1 %³⁹. Vi finner en tilsvarendeforskjell mellom kvinner og menn også i vårt undersøkelsesområde, men andelen gifte av begge kjønn er betydelig høyere enn blant utenlandskfødte innbyggere i staten Washington på samme tidspunkt.

Tabell 4.2.2

Sivilstatus for de norskfødte menn over 15 år i undersøkelsesområdet

	Antall	Prosent
Gift	225	73,5 %
Ugift	55	18,0 %
Enke	24	7,8 %
Skilt	2	0,7 %
Totalt	306	100,0 %

Kilde: Egen database

Tabell 4.2.3

Sivilstatus for norskfødte kvinner over 15 år i undersøkelsesområdet

	Antall	Prosent
Gift	203	81,9 %
Ugift	13	5,2 %
Enke	30	12,1 %
Skilt	2	0,8 %
Totalt	248	100,0 %

Kilde: Egen database

³⁸ Fifteenth census of the United States: 1930 - Abstract of the fifteenth census of the United States (s 233-234)

³⁹ Fifteenth census of the United States: 1930 - Abstract of the fifteenth census of the United States (s 253)

Hele 81,9 % av de norskfødte kvinnene i utvalget er gift, mens tilsvarende prosentandel for mennene er 73,5 %. Vi ser også at det er flere enker blant kvinnene enn blant mennene. Det tror jeg det er to grunner til. For det første hadde kvinner en høyere forventet levealder også på begynnelsen av 1900-tallet. For det andre tror jeg at flere menn på denne tiden omkom i arbeidsulykker. Vi vet blant annet at det var mange fiskere blant de norskfødte i Ballard og det er rimelig å tro at noen av dem mistet livet på sjøen og etterlot seg enker.

Hva er så grunnen til at det er så mange gifte blant de norskfødte i området? En av årsakene kan være miljøet nordmennene tilhørte. Vi vet at den norske befolkningsgruppen i USA var blant innvandrergруппene som holdt lengst på sin etniske identitet. Ofte bosatte de seg på steder der det fra før av var store konsentrasjoner av andre nordmenn og de hentet gjerne ektefeller blant sine egne landsmenn⁴⁰. Jeg vil se om dette er tilfellet også i Ballard. Er det slik at nordmenn stort sett er gift med andre nordmenn eller vil vi se at nordmennene her gifter seg med amerikanere? Det kan også være interessant å undersøke forskjellene på de norskfødte og de som er født i USA med norske foreldre. Hadde norskamerikanerne blitt så integrerte at de stort sett giftet seg med andre amerikanere eller ville også de helst ta seg norskfødte eller norskamerikanske ektefeller?

Tabell 4.2.4

Ektefellers nasjonalitet for norskfødte som var ugifte da de innvandret til USA

nasjonalitet	menn	menn i %	kvinner	kvinner i %
norsk	115	67,3	112	73,2
norskamerikansk	21	12,3	8	5,2
svensk	10	5,8	7	4,6
amerikansk	22	12,9	21	13,7
andre land	3	1,8	5	3,3
totalt	171	100,0	153	100,0

Kilde: Egen database

Tabell 4.2.4 gjelder bare de norskfødte som ikke var gift da de kom til Norge. Det jeg vil undersøke er hvilke ektefeller disse fant seg etter at de kom til USA. Det er mye mulig at noen av de norskfødte som ble gift med andre norskfødte hadde knyttet relasjonene i Norge før de

⁴⁰ Østrem 2006: s 61

flyttet og siden giftet seg i USA. De vil i tilfelle trekke opp prosentandelen for giftermål mellom norskfødte. Det er vanskelig å si noe sikkert om hvem eller hvor mange dette gjelder.

Det er tydelig at de norskfødte også i Ballard stort sett fant sine ektefeller blant andre norskfødte. Noen giftet seg også med norskamerikanere eller svensker. Kun 12,9 % av mennene og 13,7 % av kvinnene er gift med folk som er født i USA uten norske foreldre. Dette var ganske forventet ut i fra det vi vet om nordmennene som innvandrerguppe. Jeg vil tro at dette har sine naturlige forklaringer i at mennesker søker trygghet. Det kan være lettere for nordmennene å omgå andre nordmenn som de kan identifisere seg med og som de kan snakke samme språk som. Om vi antar at mange av norskamerikanerne snakker noe norsk, ser vi at 85,4 % av norskfødte menn og 83 % av norskfødte kvinner er gift med ektefeller som de kan kommunisere på norsk med. Det å flytte til Ballard eller andre områder i USA med sterk skandinavisk innflytelse er i seg selv et uttrykk for en trygghetssøking selv om det kan være utfordrende å flytte til et nytt land.

En annen viktig faktor som spiller inn er det organiserte norske miljøet i byen. Pettersen skriver at mange av de norske innvandrerne i Seattle knyttet kontakt med hverandre, og at foreninger var en viktig del av det norskamerikanske samfunnet⁴¹. Jeg tror at mange av nordmennene traff hverandre innenfor dette miljøet, noe som forklarer at de norskfødte i stor grad var gift med andre nordmenn.

Vil vi så se at norskamerikanerne også giftet seg med andre nordmenn, eller vil de i større grad ha funnet amerikanske ektefeller?

Tabell 4.2.5

Ektefellers nasjonalitet for norskamerikanere

nasjonalitet	menn	menn i %	kvinner	kvinner i %
amerikansk	51	51,5 %	54	44,3 %
norskamerikansk	32	32,3 %	32	26,2 %
norsk	10	10,1 %	22	18,0 %
svensk	0	0,0 %	4	3,3 %
andre	6	6,1 %	10	8,2 %
totalt	99	100,0 %	122	100,0 %

Kilde: egen database

⁴¹ Pettersen 2011: s 108

Blant norskamerikanerne er omtrent halvparten gift med amerikanere uten norske foreldre. Tallene viser at norskamerikanerne i større grad har gått utenfor de norske miljøene for å finne en ektefelle, men det er fortsatt ganske mange som gifter seg med andre nordmenn. Det kan tyde på at også norskamerikanerne har vært involvert i de norske miljøene, men de er allikevel mer integrerte på dette området enn de norskfødte.

4.3 Husstandsmønstre

Nordmennene jeg har registrert fordeler seg over 486 husstander i de fire tellekretsene. De aller fleste er husstander der familieoverhodet er norskfødt eller norskamerikansk. Det er stort sett menn som står oppført som familieoverhode, men det er også noen enslige kvinner som bor for seg selv eller med sine barn.

Ikke alle husstandene som huser nordmenn har norske overhoder. Vi har tidligere sett at noen av de norske kvinnene giftet seg med ikke-norske menn. I deres husstander vil ektemennene til de norske kvinnene stå oppført som overhode. Dette gjelder for 94 husstander.

Det er også noen nordmenn som bor i ikke-norske husstander. Det er 12 slike husstander registrert i databasen. Noen av disse husstandene huser nordmenn som jobber der de bor. En av disse er den 44 år gamle norskamerikaneren Mabel Brown. Hun bor hos et tyskamerikansk ektepar med seks barn og jobber der som hushjelp. Vi finner også noen husstander der nordmenn står oppført som leietakere (lodgers, roomers) eller midlertidig bosatte (boarders). Et eksempel her er den norske fiskeren Andrew Rafteseth. Han er en av to som står oppført som «lodger» i en husstand der overhodet er en skilt dansk kvinne.

4.3.1 Husstandssammensetning

Vi har sett at mange av nordmennene var gift. De mange barna viser også at er mange familier i området, men kan vi si noe om hvordan husstandene var sammensatt? Bodde mange familier under samme tak og eide eller leide de boligen sin? Og hva med de ugifte nordmennene? Bodde de alene, eller bodde de sammen med andre ugifte nordmenn eller med andre familier?

La oss først se på de gifte mennene og se hvor mange av dem som er familieoverhode i sine husstander.

Tabell 4.3.1.1

Gifte nordmenn som er familieoverhode i sin husstand

	totalt	familieoverhoder	prosent
norskfødte	225	211	93,8
norskamerikanske	105	94	89,5
totalt	330	305	92,4

Kilde: Egen database

Vi ser at omtrent alle de gifte nordmennene var familieoverhoder i sin husstand og det kan se ut som om vi har «normale» familiehusstander i området. Hva så med alle de ugifte? Hvordan bodde de? Var også de overhoder i egen husstand?

Det viser seg at svært få ugifte⁴² bor alene. Av 226 ugifte står kun 18 oppført som overhode i husstanden og kun 6 personer bor alene i husstanden. Det vil si at mange ugifte bor eller leier rom hos andre. Siden vi finner så få nordmenn i husstander med ikke-norske overhoder, vil det si at mange av de ugifte nordmennene bor eller leier i husstander med andre nordmenn. Mange av disse er barn av husstandens overhode, altså personer mellom 18 og 25 år som fortsatt bor hjemme hos sine foreldre. Men vi finner også en del personer som ikke har noe slektsforhold til overhodene der de bor. Med såpass mange leietakere kan vi potensielt få husstander som huser ganske mange personer.

Blant nordmennene er det også endel enker/enkemenn og skilte personer. Blant enkene/enkemennene er det 45 av 72 som er overhode i sin husstand og 15 som bor alene. De som ikke bor alene bor gjerne med sine familier og noen er også selv foreldre til barn under 18 år. Blant de skilte er 11 av 16 overhode i husstanden, men kun 3 bor alene. Den neste tabellen viser antallet personer per husstand hos den norske befolkningen.

⁴² Sivilstatusen «ugift» ekskluderer her enker/enkemenn og skilte personer

Tabell 4.3.1.2

Antall personer i husstander med norskfødte og/eller norskamerikanske beboere

Antall personer	Antall husstander	Prosent
1	28	5,8 %
2	90	18,5 %
3	122	25,1 %
4	89	18,3 %
5	76	15,6 %
6	43	8,8 %
7	18	3,7 %
8	8	1,6 %
9-->	12	2,5 %
Totalt	486	100,0 %

Kilde: Egen database

Vi ser at over 35 % av husstandene huser fem eller flere personer. I følge den offisielle statistikken er gjennomsnittsstørrelsen på en familie med norskfødt overhode i Seattle på 2,9 personer⁴³. I mitt utvalg er gjennomsnittsstørrelsen på 3,9. Det er et tegn på at det bor forholdsvis mange per adresse i mitt utvalg.

4.3.2 Eierskap og boligverdi

Hva så med eierskapet til boligene? Eide nordmennene sine egne boliger, eller betalte de leide de? Av de 376 husstandene med norske overhoder der vi kjenner til eierforholdet eide 242 sin egen bolig, mens 134 leide. Det vil si at 64,4 % av husstandene bodde i egen bolig. Det mener jeg kan være et tegn på at nordmennene i området mitt var godt etablert og at det norske samfunnet var ganske stabilt. Prosentandelen er høyest blant norskfødte på 68,1 %, mens tallet for norskamerikanere er 56,6 %. For hele Seattle er eierprosenten blant utenlandskfødte på 58,1 %⁴⁴. At de som har kommet fra Norge har kjøpt boliger betyr både at de må ha greid seg bra økonomisk og at de hadde tenkt å bli boende her over tid. Det skal nevnes at prosentandelen er lavere blant de som har innvandret til USA i årene opp mot 1930. Blant husstandsoverhoder som innvandret senere enn 1910 er det kun 38,8 % som eier, mens prosentandelen er nede i 20 % for de som innvandret mellom 1920 og 1924. Det kan bety at

⁴³ Fifteenth Census of the United States: 1930. Population. Special Report on foreign-born white families by country of birth of head: s 180

⁴⁴ Fifteenth Census of the United States: 1930. Population. Special Report on foreign-born white families by country of birth of head: s 137

det tok tid for de norskfødte å etablere seg, men det kan samtidig bety at det ikke var så mye rom for å bygge nye boliger i området og at man måtte leie husstand om man ville bo i området.

Den offentlige statistikken viser at gjennomsnittsverdien på en bolig i Seattle eid av en utenlandskfødt person var på \$ 4192⁴⁵. For norskfødte eiere var gjennomsnittsverdien \$ 4255. Det viser seg derimot at gjennomsnittsverdien på boliger eid av norskfødte i mitt område er nede i \$ 3584. Tabell 3.4.3 viser hvor mange boliger som befinner seg i forskjellige prisklasser.

Tabell 4.3.2.1

Pris på husstander med norskfødt eier i utvalgsområdet

Verdi i \$	Antall	Prosent
under 1500	7	4,0 %
1500-2999	37	21,4 %
3000-4999	99	57,2 %
5000-7499	26	15,0 %
7500-9999	2	1,2 %
over 10000	2	1,2 %
Totalt	173	100,0 %

Kilde: Egen database

De fleste norskfødte eide husstander som var verdt mellom \$ 3000 og \$ 4999, men snittprisen var altså noe lavere i mitt område enn generelt for byen. Man skulle tro at det skyldes prisnivået i området og at verdien for eksempel ville være høyere i områder nærmere sentrum, men jeg har også undersøkt verdien på husstandene til de norske kvinnene som er gift med ikke-norske menn. Det viser seg at snittprisen på deres husstander er på \$ 3944, flere hundre dollar høyere enn de norskfødtes husstander. Det tyder på at de norskfødte som bodde i Ballard kan ha hatt dårligere økonomi en mange rundt seg, til tross for at de har hatt råd til å kjøpe bolig. Den samme tendensen finner vi også når vi undersøker leieprisene. I hele Seattle var gjennomsnittlig leiepris \$ 29,6, mens den blant de norskfødte og norskamerikanerne i mitt område kun var \$ 24,1. Bare en fjerdedel av de leide boligene blant nordmennene ble leid for mer enn \$ 30 i måneden.

⁴⁵ Fifteenth Census of the United States: 1930. Population. Special Report on foreign-born white families by country of birth of head: s 173

Er det noen forskjeller på boligverdi om vi for eksempel sjekker alder eller utvandrigsår for de norskfødte? Vil det være slik at de eldste eier de dyreste boligene? Er det slik at jo senere man har utvandret, jo billigere er boligen din?

Jeg har først sett på gjennomsnittverdien for de norskfødtes boliger fordelt over alder.

Tabell 4.3.2.2

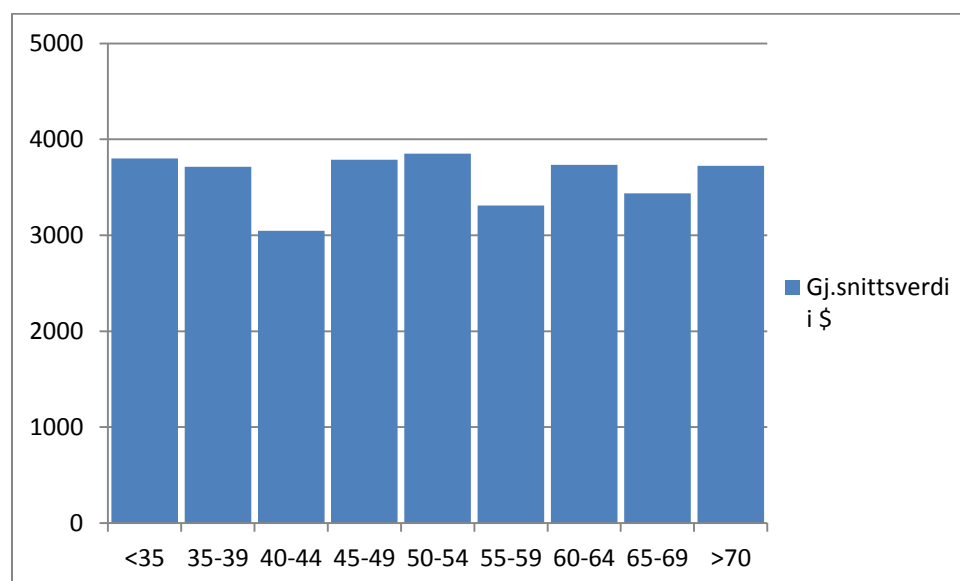
Gjennomsnittsverdi for husstander med norskfødte eiere etter alder (femårsgrupper)

Alder	Gjennomsnittsverdi i \$	Antall husstander
<35	3800	9
35-39	3712,5	8
40-44	3047,8	23
45-49	3787,1	31
50-54	3851,9	27
55-59	3310,5	19
60-64	3733,3	15
65-69	3437,5	24
>70	3723,5	17
Totalt	3584,4	173

Kilde: Egen database

Diagram 4.3.2.1

Gjennomsnittsverdi for husstander med norskfødte eiere etter alder (femårsgrupper)

Kilde: Egen database

Vi ser at det ikke stemmer at de eldre norskfødte har høyere verdi på sine husstander. Gjennomsnittsverdien ser ut til å gå ganske tilfeldig opp og ned. Er det da andre faktorer som gir utslag, som for eksempel år for innvandring?

Tabell 4.3.2.3

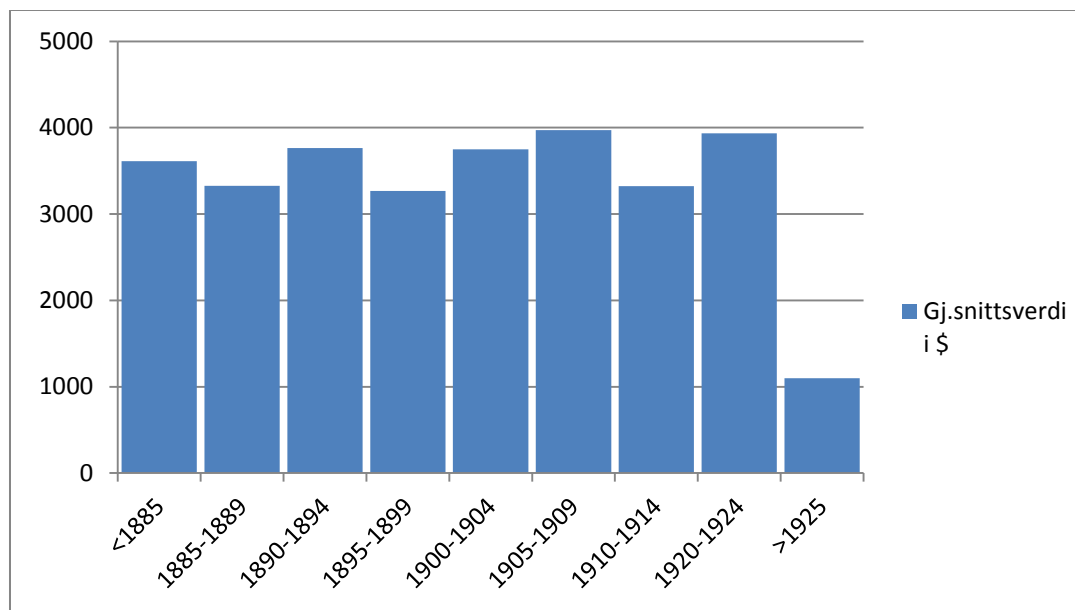
Gjennomsnittsverdi for husstander med norskfødte eiere etter innvandringsår (femårsgrupper)

Alder	Gjennomsnittsverdi i \$	Antall husstander
<1885	3613,8	29
1885-1889	3325	24
1890-1894	3764,7	17
1895-1899	3269,2	13
1900-1904	3750	32
1905-1909	3971,4	28
1910-1914	3321,7	23
1920-1924	3933,3	6
>1925	1100	3
Totalt	3584,4	175

Kilde: Egen database

Diagram 4.3.2.2

Gjennomsnittsverdi for husstander med norskfødte eiere etter innvandringsår (femårsgrupper)

Kilde: Egen database

Det er verdt å legge merke til at gruppen 1915 til 1919 er tatt bort i tabell 4.3.2.3 og diagram 4.3.2.2. Det er fordi det ikke er noen norskfødte husstandseiere som innvandret i dette tidsrommet. Vi ser at de tre husstandene som er eid av norskfødte som kom etter 1925 har lav gjennomsnittsverdi. Hver for seg er de verdt \$ 1600, \$ 1400 og \$ 300. På grunnlag av dette kan det se ut som om de norskfødte som i 1930 nylig har kommet til USA ikke har hatt råd til, eller ikke har hatt tilgang til mer verdifulle boliger, men det er vanskelig å konkludere siden det bare er snakk om tre husstater. Ellers ser det ikke ut til at verdien er høyere fordi man har bodd lengre i USA, og også her går gjennomsnittsverdien opp og ned uten noe tydelig mønster.

Det ser i det hele tatt ut som om alder og tidspunkt for utvandring har lite å si for verdien på de norskfødtes husstater. Hva som bestemmer hvor høy verdi man har på husstanden er vanskelig å avgjøre. Det vi derimot vet er at gjennomsnittsprisen totalt sett ligger under gjennomsnittet for Seattle generelt.

4.4 Oppsummering

Befolkningspyramiden for nordmennene i undersøkelsesområdet er nesten identisk med pyramiden for hele Seattle, noe som tyder på at andre grupper har vært med på å befolke byen i lik grad som nordmennene. Om vi ser på de norskfødte isolert sett, har de en aldersfordeling der 62 % er over 40 år. Det tyder på at mange har etablert seg i dette området. Antallet eide boliger er også med på å vise dette. Mange av nordmennene i området er gifte, og 70 % av de norskfødte er gift med andre norskfødte, mens kun 13 % er gift med amerikanere uten norske foreldre. Blant norskamerikanerne er derimot omtrent halvparten gift med amerikanere, noe jeg mener er et tegn på integrering i samfunnet. I neste kapittel skal jeg ta for meg yrkesfordelingen blant nordmennene, et annet felt der vi kanskje kan spore integrering hos norskamerikanerne.

5. Nordmennes yrker

Blant nordmennene i undersøkelsesområdet oppgir de fleste over 18 år at de har et yrke. Prosentandelen er høyest blant mennene, men også en del kvinner oppgir yrke i folketellingen. Det er allikevel ikke sikkert at alle disse hadde lønnet arbeid på tidspunktet tellingen ble gjennomført. USA ble som kjent rammet av børskrakk høsten 1929 og Seattle var en by som ble hardt rammet av depresjonen. Dette førte til arbeidsløshet blant mange av byens innbyggere. Selv om vi ikke kan være sikre på om alle virkelig gikk på jobb hver dag, kan vi si noe om tendensene i nordmennes valg av yrker. Jeg er mest interessert i *hva* nordmennene oppgir at de har som yrke, ikke nødvendigvis *om* de jobbet forrige arbeidsdag. Yrkesvalget deres kan hjelpe meg til å si noe om nordmennene som gruppe.

Blant de registrerte nordmennene finnes det over 100 forskjellige yrkestitler. Jeg har prøvd å kategorisere yrkene for å kunne snakke om litt større grupper når jeg skal undersøke hva slags arbeid nordmennene har. Kategoriseringen kunne sikkert vært gjort på mange måter, men jeg har blitt nødt til å foreta noen valg for hvordan jeg vil kategorisere yrkene. Jeg har valgt da å bruke den internasjonale arbeidsorganisasjonen (ILO) sin klassifisering fra 2008⁴⁶. Jeg synes at denne klassifiseringen lar meg plassere de fleste yrkestitlene, og til tross for at den er beregnet for å klassifisere yrker i dag, mener jeg at yrkestitlene som nordmennene besitter i 1930 kan la seg overføre til denne klassifiseringen.

Klassifiseringen opererer med ti hovedgrupper som igjen er delt opp i flere mindre grupper. De ti hovedgruppene er:

1. Managers (ledere)
2. Professionals (akademikere)
3. Technicians and associate professionals (fagutdannede)
4. Clerical support workers (kontorarbeidere)
5. Service and sales workers (arbeidere i salgs- og serviceyrker)
6. Skilled agricultural, forestry and fishery workers (faglærte bønder, skogsarbeidere og fiskere)
7. Craft and related trades workers (håndverkere)

⁴⁶ International Standard Classification of Occupations (ISCO):
<http://www.ilo.org/public/english/bureau/stat/isco/docs/resol08.pdf>

8. Plant and machine operators, and assemblers (industriarbeidere og montører)
9. Elementary occupations (grunnleggende yrker)
0. Armed forces occupations (militære yrker)

Noen yrker klassifiseres i undergrupper. For eksempel vil en dypvannsfisker befinne seg i gruppe 6 (skilled agricultural, forestry and fishery workers). Deretter kan han kategoriseres i undergruppene 62 (Market-oriented skilled forestry, fishery and hunting workers), 622 (fishery workers, hunters and trappers) og 6223 (deep-sea fishery workers).

I folketellingen får vi opplyst både yrkestittel og arbeidssted. Jeg har blitt nødt til å kategorisere yrkene som blir oppgitt, da det finnes mange forskjellige sammensetninger av yrker og arbeidsteder. Med de fleste yrkene er det lett. Oppgir man for eksempel at man jobber som «fisherman» på en «trolling boat», kan man kategoriseres som fisker. Et eksempel på et yrke som ikke er så lett å kategorisere er «operator». Blant de norskamerikanske mennene er det to «operators» og de jobber på forskjellige steder. Én av dem jobber som «telegraph operator», mens den andre jobber som «beauty operator». Telegrafist og kosmetolog er to vidt forskjellige yrker som ikke kan kategoriseres på samme sted. I slike tilfeller ligger en samlet vurdering til grunn for kategoriseringen. Det kan også nevnes at det har vært vanskelig å tyde navnet på alle yrkene siden folketellingen er skrevet forhånd. Derfor har jeg vært nødt til å sette spørsmålsteget bak både yrkestitler og arbeidsteder noen steder i databasen min.

I denne delen av oppgaven vil jeg også se på de norskfødte og norskamerikanerne hver for seg for å undersøke om de norskfødte har andre yrker enn norskamerikanerne. Jeg tror at vi vil finne flere norskfødte innenfor yrker som krever fysiske ferdigheter fremfor sosiale ferdigheter. Vi vil for eksempel finne mange norskfødte fiskere, båtbyggere, bygningsarbeidere og lignende. Dette er bransjer som vi vet har vært preget av nordmenn på vestkysten av USA⁴⁷. Bygningsbransjen ble for øvrig også preget av nordmenn i mange andre amerikanske byer⁴⁸. Jeg vil tro at det er få norskfødte i typiske serviceyrker fordi språket kan ha vært en barriere for mange. Det er naturlig at nordmennene har søkt til yrker der språket

⁴⁷ Pettersen 2011: s 41-48

⁴⁸ Lovoll 1997: s 182

har vært mindre viktig. Det kan også tenkes at de norskfødte har tatt arbeid der det er mange nordmenn fra før, nettopp for å kunne kommunisere med andre og ha et godt arbeidsmiljø.

Hva så med norskamerikanerne? Vil de følge sine foreldre i yrkesvalget, eller vil vi se større variasjon blant yrkene? Hvis vi finner norskamerikanere i typiske serviceyrker eller som kontorarbeidere, kan det være et tegn på at norskamerikanerne har blitt integrert i det amerikanske samfunnet.

5.1 De norskfødtes yrker

Tabell 5.1.1

Yrkesfordeling blant norskfødte menn

Yrkeskategori	Antall	Prosent
Ledere/eiere	4	1,5 %
Akademikere	9	3,5 %
Fagutdannede	13	5,0 %
Kontorarbeidere	5	1,9 %
Salgs-/servicearbeidere	20	7,7 %
Bønder, skogsarbeidere og fiskere	96	36,9 %
Håndverkere	54	20,8 %
Industriarbeidere	21	8,1 %
Ufaglærte	38	14,6 %
Totalt	260	100,0 %

Kilde: egen database

Tabell 5.1.2

Yrkesfordeling blant norskfødte kvinner

Yrkeskategori	Antall	Prosent
Ledere/eiere	1	3,6 %
Akademikere	4	14,3 %
Kontorarbeidere	4	14,3 %
Salgs-/servicearbeidere	6	21,4 %
Håndverkere	5	17,9 %
Ufaglærte	8	28,6 %
Totalt	28	100,0 %

Kilde: egen database

La oss se på hvilke yrker de norskfødte hadde. Av 510 norskfødte i alderen 18-69 år, er 301 oppført med et yrke. Av de 301 er det 33 kvinner og 268 menn. I tabellene er det færre enn 301 som er oppført. Det er fordi noen av yrkesbeskrivelsene har vært for vanskelige å lese av i folketellingen. Jeg har valgt å holde de det gjelder utenfor statistikken her.

Det er 33 av 228 norskfødte kvinner som oppgir arbeid, noe som kun tilsvarer 14 %. De norskfødte kvinnene jobber stort sett med håndarbeid. Vi finner syersker, hushjelper og vaktmestere blant disse kvinnene. Et noe spesielt yrke innehas av 42 år gamle Lona Paulson. Hun jobber som «dipper» av «chocolate candy». Ellers finner vi også noen kvinner i yrker der man er avhengig av å beherske det amerikanske språket. Vi finner både lærere, telefonoperatører og regnskapsførere. De kvinnene har til felles at de har innvandret som barn, og samtlige har bodd i USA i mer enn 20 år. Det er 17 gifte kvinner i arbeid, noe som vil si at det stort sett er menn som forsørger familiene sine alene.

Blant mennene er det langt flere som jobber og over 95 % har oppgitt yrke. Jeg finner over 90 ulike yrkestitler blant de norskfødte mennene. De fleste jobber innenfor yrkeskategoriene 6, 7 og 9. De er altså fiskere og skogsarbeidere, håndverkere og arbeidere i grunnleggende yrker. Innenfor disse kategoriene finner vi 72 % av de norskfødte mennene. Noen yrker går oftere igjen enn andre. Det er spesielt mange norskfødte som driver med fiske og andre maritime aktiviteter. 86 av 268 er oppført som «fisherman». Det tilsvarer omtrent en tredjedel av alle de yrkesaktive norskfødte mennene. Utenom disse finner vi også andre som jobber på båt under andre yrkestitler. Det gjelder blant annet kapteiner, kokker og ingeniører. Vi finner også mange som arbeider på verft med båtbygging og lignende.

Det er også noen av de norskfødte mennene som har arbeid innenfor kategori 5, salgs- eller serviceyrker. Tidligere har jeg nevnt at jeg ikke forventer å finne mange norskfødte i slike yrker fordi jeg tror at mange vil ha hatt problemer med språket. Det kan allikevel tenkes at mange serviceyrker i Ballard var rettet mot andre nordmenn og skandinaver, slik at de som for eksempel var barberer, kjøpmenn og kelnere ikke nødvendigvis trengte å beherske det amerikanske språket særlig godt. Noen akademikere finner vi også. Vi finner en doktor, en tannlege og en advokat. Ellers er det noen ingeniører som er tilknyttet fiske og skogbruk.

Det er en tendens til at de som har innvandret til USA som barn er bedre representert blant akademikere og fagfolk. De er også spredt mer ut over de forskjellige yrkeskategoriene. Det

kan tyde på at de som har vært innom det amerikanske skolesystemet har hatt flere valgmuligheter på arbeidsmarkedet enn de som kom over som arbeidsmigranter i 20-årsalderen. Et eksempel er Michael Mikkelsen som oppgir tannlege som yrke. Han kom til USA som 11-åring i 1909. De som dro over i voksen alder har gjerne dratt over med visshet om at det fantes muligheter for å få arbeide som fisker, skogsarbeider eller bygningsarbeider. Arbeidsvalget var gjerne tatt før de dro fra Norge. Dette valget har ikke de som innvandret som barn hatt selv, men de fikk gjerne flere muligheter når de først skulle velge seg en yrkesretning senere i livet. Vi vet for eksempel at mange dro fra Norge til Seattle for å livnære seg som fiskere, og blant de norskfødte i mitt utvalg som innvandret i voksen alder, er 35,1 % fiskere. For de som innvandret som barn er andelen fiskere bare 12,2 %.

Pettersen diskuterer hvorfor fiskenæringen ble så viktig for nordmennene. Han mener at næringen var i vekst og at nordmennene møtte etterspørselen etter større arbeidskraft i næringen⁴⁹. Han peker også på at det foregikk en omlegging av fiskeindustrien i Norge i tiåret etter 1900, som ikke alle klarte å tilpasse seg. Dermed økte utvandringen blant fiskere i denne perioden. Pettersen sier at det ikke finnes noe data som forteller hvor utvandrerne dro, men vi så i kapittel 2.3 at mange av de utvandrerne jeg fant igjen i de norske emigrantprotokollene hadde oppgitt spesifikke reisemål. Nordmennene oppga også yrket sitt, og det var 11 som hadde oppgitt fisker som yrke. Blant disse oppga kun 3 Seattle eller Washington som reisemål. Blant de andre var det 2 som hadde British Columbia som reisemål og 2 som oppga Chicago. Minnesota, South Dakota og Portland er også oppgitte reisemål. Det ser dermed ikke ut som at det er noe direkte kobling mellom fiskerne som yrkesgruppe og Seattle som reisemål. Mange av dem jeg fant i emigrantprotokollene utvandret fra Norge før 1915, men en oversikt over utvandringstidspunktet til fiskerne vil vise at mange kom til USA senere enn dette.

⁴⁹ Pettersen 2011: s 45

Tabell 5.1.3**Innvandringstidspunkt for fiskerne i mitt utvalg**

År	Antall	Prosent
Før 1900	6	7,1 %
1900-1909	20	23,5 %
1910-1919	21	24,7 %
1920-1930	38	44,7 %
Totalt	85	100,0 %

Kilde: Egen database

Det kan tenkes at flere av fiskerne som kom etter 1920 har hatt Seattle som reisemål.

Nordmenn var på dette tidspunktet vel etablert i fiskenæringen. Kanskje var det slik at flere av fiskerne som utvandret fra Norge tidlig på 1900-tallet flyttet på grunn av hjemlige forhold, mens de som flyttet på 1920-tallet i større grad ble trukket mot en sikker næring i Seattle.

5.2 Norskamerikanernes yrker

Blant norskamerikanerne i alderen 18 til 69 år er det 272 av 415 som har oppgitt yrke, 195 menn og 77 kvinner.

Tabell 5.2.1**Yrkesfordeling blant norskamerikanske menn**

Yrkeskategori	Antall	Prosent
Ledere/eiere	6	3,7 %
Akademikere	12	7,3 %
Fagutdannede	8	4,9 %
Kontorarbeidere	20	12,2 %
Salgs-/servicearbeidere	23	14,0 %
Bønder, skogsarbeidere og fiskere	12	7,3 %
Håndverkere	36	22,0 %
Industriarbeidere	19	11,6 %
Ufaglærte	28	17,1 %
Totalt	164	100,0 %

Kilde: Egen database

Tabell 5.2.2

Yrkesfordeling blant norskamerikanske kvinner

Yrkeskategori	Antall	Prosent
Akademikere	13	18,6 %
Fagutdannede	6	8,6 %
Kontorarbeidere	18	25,7 %
Salgs-/servicearbeidere	18	25,7 %
Håndverkere	12	17,1 %
Ufaglærte	3	4,3 %
Totalt	70	100,0 %

Kilde: Egen database

Det er hele 37,7 % av kvinnene som oppgir at de jobber, en prosentandel som er mye høyere enn blant de norskfødte. En av grunnene til dette kan være at gjennomsnittsalderen blant de norskamerikanske kvinnene er lavere og at derfor flere er i en alder der de kan ha lønnet arbeid. Det er også flere enslige blant de norskamerikanske kvinnene og nærmere tre fjerdedeler av de arbeidende kvinnene er ugifte. De mest populære yrkene blant de norskamerikanske kvinnene er kontorist, stenograf og lærer. Dette er yrker som gjerne passer de norskamerikanske bedre enn de norskfødte da språkferdigheter er en forutsetning i disse yrkene.

Blant de norskamerikanske mennene er det 92,4 % som oppgir yrke. Den yrkestittelen flest norskamerikanske menn har er «salesman». 13 menn står oppført under dette yrket, noe som tilsvarer 7,9 %. Det er altså ikke slik som blant de norskfødte der nesten en tredjedel er fiskere. Norskamerikanerne er spredt mer utover yrkeskategoriene.

Det er en høyere prosentandel av norskamerikanerne som jobber innenfor kontoryrker og serviceyrker. Vi finner 38,4 % innenfor kategoriene fagfolk, kontorarbeidere og salg- og servicearbeidere. Det var forventet å finne flere norskamerikanere her, igjen på grunn av språket. Likevel finner vi over halvparten som håndverkere, industriarbeidere og arbeidere i grunnleggende yrker. I disse kategoriene er norskamerikanerne like godt representert som de norskfødte.

Kategorien med bønder, skogsarbeidere og fiskere står ikke sterkt hos norskamerikanerne, og det er her den største forskjellen mellom de norskfødte og norskamerikanerne ligger. 36,9 %

av de norskfødte har yrker fra denne kategorien, mot bare 7,3 % hos norskamerikanerne. Kun 10 norskamerikanere står oppført som fiskere. Det er kanskje et tegn på at norskamerikanerne gjør yrkesvalg som er forskjellige fra sine foreldre. Jeg vil tro at mange av de registrerte norskamerikanerne har fedre som jobber som fiskere, så det er litt rart at ikke flere har blitt rekruttert inn i den bransjen.

5.3 Oppsummering

De norskfødte og norskamerikanerne er ganske ulike når det kommer til yrkesvalg, men det finnes også visse likheter. Antagelig har norskamerikanerne hatt et noe friere yrkesvalg, noe som gjør at de er mange forskjellige yrker blant dem. De har forutsetninger til å gå inn i flere yrker fordi de har vokst opp i USA og gått på amerikansk skole. Det kan tyde på god integrering i det amerikanske samfunnet at barn av utenlandskfødte velger å jobbe som fagutdannede eller som kontorarbeidere.

Den største forskjellen er at det blant de norskfødte er 96 menn som jobber innen fiske eller skogbruk mot bare 12 norskamerikanske menn. Dette var næringer som nordmenn i Seattle var kjent for å drive med. Mange reiste antagelig fra Norge til Seattle for å jobbe innenfor nettopp disse næringene og det er derfor naturlig at en høy prosentandel av de norskfødte jobber med fiske og skogbruk.

Når vi ser at såpass mange av nordmennene jobber som industriarbeidere og håndverkere, kan det tenkes at det fantes mange tilgjengelige jobber i området innenfor disse næringene. Vi vet at bygningsbransjen i Seattle opplevde gode tider da byen ekspanderte på begynnelsen av 1900-tallet, så det er naturlig at vi finner mange nordmenn som for eksempel snekkere og malere. Kanskje var det også slik at Ballard var et arbeiderklasseområde der mange jobbet i industrien i stedet for å utdanne seg til å bli faglærte.

6. Avslutning

I de fire tellekretsene jeg har undersøkt i Ballard i 1930 har jeg funnet 1281 nordmenn. 589 er norskfødte, mens 692 er født i USA med én eller to norskfødte foreldre. Ved hjelp av opplysninger de har gitt i de amerikanske folketellingene fra 1930 har jeg prøvd dannet meg et bilde av nordmennene som gruppe.

De norskfødte som bodde i undersøkelsesområdet kom forholdsvis sent til USA, noe som tyder på at det var muligheter for norske innvandrere i Ballard på 1920-tallet. Om vi ser på aldersfordelingen, viser det seg at de fleste var mellom 15 og 29 år da de kom til USA. Dette samsvarer med det vi vet om den generelle utvandringen fra Norge. Utvandrerne i denne aldersgruppen var stort sett folk som dro til USA grunnet mangel på lønnet arbeid hjemme i Norge. Kjønnfordelingen i området mitt viser at det er en høyere andel kvinner enn vi kunne forvente. Jeg tror at området kan ha vært preget av en større andel familier enn andre områder med mange nordmenn. Den relativt høye andelen av norskfødte barn underbygger denne hypotesen. Når det gjelder de norskfødtes geografiske bakgrunn i Norge, ser vi at mange kom fra kystområdene. Vi finner utvandrere nordover langs hele kysten til Tromsø med et særlig sterkt innslag fra Møre. Det er naturlig å tro at mange av de norskfødte fra kystområdene kom til Seattle på grunn av muligheter for å arbeide innenfor fiskenæringen, en næring som ble dominert av nordmenn på begynnelsen av 1900-tallet.

Den norske befolkningsgruppen flyttet også innenfor USAs grenser. Av et utvalg på 971 nordmenn over 18 år, var kun 178 født i staten Washington. Med andre ord var majoriteten av den norske befolkningen over 18 år, enten de var første- eller andregenerasjons innvandrere, tilflyttere til Seattle. Blant norskamerikanerne var under halvparten av de over 18 født i Washington. Det var spesielt mange som flyttet fra Midtvesten, som er det området i USA der de fleste nordmennene bosatte seg på 1800-tallet. Den sterke veksten i Seattle gjorde byen attraktiv for mange, og mot slutten av 1800-tallet ble Seattle knyttet tettere til Midtvesten gjennom jernbanen. Etter hvert som Ballard vokste frem som en skandinavisk bydel kan det ha vært med på å gjøre Seattle ekstra tillokkende for nordmenn. Vi finner også eksempler på norskfødte som vi vet har bodd andre steder i USA før de flyttet videre til Seattle. Det er vanskelig å si hvorfor de norskfødte har flyttet til Seattle, men sannsynligvis var det mange som fant bedre muligheter i Seattle enn i Midtvesten.

Aldersfordelingen blant nordmennene samsvarer med resten av Seattles befolkning. Det kan tyde på at den norske befolkningsgruppen gjenspeilet resten av befolkningen i byen.

Aldersfordelingen blant de norskfødte viser at det var mange norskfødte over 40 år som bodde i undersøkelsesområdet. Siden de fleste utvandret da de var mellom 15 og 29 år, er det grunn til å tro at mange etablerte seg i Ballard. Dersom undersøkelsesområdet hadde vært preget av sesongarbeidere ville aldersfordelingen blant de norskfødte lignet mer på den vi finner i New York, der den norskfødte befolkningen er preget av folk mellom 25 og 35 år. At såpass mange av nordmennene i undersøkelsesområdet eide boligen sin tyder også på at det er en etablert gruppe.

Den høye andelen gifte nordmenn viser igjen at mange familier var bosatt i undersøkelsesområdet. Det er interessant å se at hele 80 % av de norskfødte mennene og 78 % av de norskfødte kvinnene var gift med andre nordmenn, enten norskfødte eller norskamerikanske. Nordmennene hadde god kontakt med hverandre gjennom ulike norske foreninger og organisasjoner og det er sannsynlig at mange traff hverandre der. For norskamerikanerne sin del var derimot omtrent halvparten gift med amerikanere. Det vil si at de som har vokst opp i USA ser ut til å ha hatt få problemer med å finne livsledsagere utenfor det norske miljøet, noe som tyder på at de ble integrert i det amerikanske samfunnet.

Yrkesfordelingen er også med på å vise integreringen blant norskamerikanerne. Blant de norskfødte i mitt utvalg var det svært mange som var fiskere. Ellers jobbet mange norskfødte som industriarbeidere eller håndverkere, og bygningsbransjen sysselsatte en del norskfødte. Blant norskamerikanerne hadde flere arbeid i yrker der man trengte større kunnskap til det engelske språket. Vi finner en langt større andel i akademiske yrker, kontoryrker og serviceyrker. Dette er igjen et uttrykk for integrering av norskamerikanerne.

Litteratur og kilder

Litteratur

Lovoll, Odd (1997): *Det løfterike landet*, Universitetsforlaget, Oslo

Morgan, Murray (1960): *Skid Road*, Ballantine Books, New York

Pettersen, Jon Christian (2008): *Norskamerikanere i Seattle, 1889 til 1930*, Universitetet i Oslo

Sale, Roger (1976): *Seattle, Past to Present*, University of Washington Press, Seattle

Semmingsen, Ingrid (1950): *Veien mot vest – Annen del*, H. Aschehoug & Co., Oslo

Østrem, Nils Olav (2006): *Norsk Utvandringshistorie*, Det Norske Samlaget, Oslo

Caldbick, John (2010): *1930 Census: The 15th federal census shows continuing decrease in Washington's growth rate; migration from rural to urban areas continues; first effects of Great Depression are reflected in employment statistics*, HistoryLink.org Essay 9451
http://www.historylink.org/index.cfm?DisplayPage=output.cfm&file_id=9451

Crowley, Walt (1999): *Seattle Neighborhoods: Ballard - Thumbnail history*, HistoryLink.org Essay 983
http://www.historylink.org/index.cfm?DisplayPage=output.cfm&file_id=983

Crowley, Walt (2006): *Seattle – Thumbnail History*, HistoryLink.org Essay 7934
http://www.historylink.org/index.cfm?DisplayPage=output.cfm&file_id=7934

Forssblad, Marianne (2001): *Norwegians in Seattle and King County*, HistoryLink.org Essay 3476
http://www.historylink.org/index.cfm?DisplayPage=output.cfm&file_id=3476

Statistikk

Det Statistiske Centralbureau (1885): *Statistisk aarbog for kongeriget Norge. Sjette aargang. 1885-1886*, Oslo

Det Statistiske Centralbureau (1890): *Statistisk aarbog for kongeriget Norge. Tiende aargang. 1890*, Oslo

Det Statistiske Centralbureau (1895): *Statistisk aarbog for kongeriget Norge. Femtende aargang. 1895*, Kristiania

Det Statistiske Centralbureau (1900): *Statistisk aarbog for kongeriget Norge. Tyvende aargang. 1900*, Kristiania

Det Statistiske Centralbureau (1905): *Statistisk aarbog for kongeriget Norge. Femogtyvende aargang. 1905*, Kristiania

Det Statistiske Centralbyraa (1910): *Statistisk aarbok for kongeriket Norge. Trettiende aargang. 1910*, Kristiania

Det Statistiske Centralbyraa (1915): *Statistisk aarbok for kongeriket Norge. 35te aargang. 1915*, Kristiania

Det Statistiske Centralbyrå (1920): *Statistisk årbok for kongeriket Norge. 40de årgang. 1920*, Kristiania

Det Statistiske Centralbyrå (1925): *Statistisk årbok for kongeriket Norge. 45de årgang. 1925*, Oslo

Det Statistiske Centralbyrå (1932): *Statistisk årbok for kongeriget Norge. 51de årgang. 1932*, Oslo

United States. Bureau of the Census (1933): *Fifteenth census of the United States. 1930. Abstract of the fifteenth census of the United States*, Washington DC

United States. Bureau of the Census (1933): *Fifteenth census of the United States. 1930. Age of the foreign-born white population by country of birth*, Washington DC

United States. Bureau of the Census (1933): *Fifteenth census of the United States. 1930. Population*, Washington DC

United States. Bureau of the Census (1933): *Fifteenth census of the United States. 1930. Population. Special report on foreign-born white families by country of birth of head*, Washington DC

Kilder

US Census Bureau (1930): *Reel 2492 - 1930 Washington Federal Population Census Schedules - King, Seattle City EDs 17-9 to 17-24* [online] [20. nov. 2013]
<https://archive.org/details/15thcensus2492unit>

US Census Bureau (1930): *Reel 2493 - 1930 Washington Federal Population Census Schedules - King, Seattle City EDs 17-400, 17-25 to 17-38, 17-401* [online] [20. nov. 2013]
<https://archive.org/details/15thcensus2493unit>

Digitalarkivet, *Emigranter fra Bergen 1874-1930* [online] [20. nov. 2013]
<http://digitalarkivet.no/cgi-win/webcens.exe?slag=visbase&filnamn=EMIBERG&spraak=n&metanr=1531>

Digitalarkivet, *Emigranter fra Trondheim 1867-1930* [online] [20. nov. 2013]
<http://digitalarkivet.no/cgi-win/webcens.exe?slag=visbase&filnamn=EMITROND&spraak=n&metanr=1394>

Digitalarkivet, *Emigranter over Kristiania 1871-1930 ny* [online] [20. nov. 2013]

<http://digitalarkivet.no/cgi-win/webcens.exe?slag=visbase&filnamn=emikra1&spraak=n&metanr=2347>

Digitalarkivet, *Emigranter over Ålesund 1878-1930* [online] [20. nov. 2013]

<http://digitalarkivet.no/cgi-win/webcens.exe?slag=visbase&filnamn=EMIAALE&spraak=n&metanr=1401>

English abstract

This master thesis examines the Norwegian population in Seattle in 1930. The year 1930 marks the end of the largest emigration in Norway history, where more than 850,000 Norwegians emigrated to The United States in a matter of just over a hundred years. Much has been written about the Norwegians in the Midwest, but not much research has been conducted on the Norwegians inhabiting the Pacific Coast, especially little of those who lived there in the interwar period. This thesis has examined the Norwegians after they immigrated to The United States, and the American census from 1930 has been used as the main source for my research. Studying all of Seattle would be too wide to grasp, so a selection of Norwegians from four enumeration districts in the Scandinavian suburban area Ballard has been the focus of the thesis. I have studied both those born in Norway and those who were born in The USA with one or two Norwegian parents. Their information has been registered in a database, and with this information I have tried to say something about the group living within the examined area. The thesis forms an image of the Norwegian population group in the area in 1930, but it also examines the time of the Norwegians arrival in Seattle. It is evident that many of them may have migrated from Norway to Seattle through other states in The USA. In addition, many of the Norwegian Americans moved to Seattle after being born in other states. By separating those born in Norway and those only with Norwegian parents, I have also tried to see how the Norwegian Americans have been integrated in America. One way of doing so is comparing the different occupational choices in the two groups.